МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Кафедра інформаційних систем в управлінні та обліку

Мирослава Ігорівна Андросович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

«Бухгалтерський облік і аналіз операцій з будівельними матеріалами»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник
к.е.н., доц. Тетяна НАЗАРЕНКО

_____
(підпис)

Рецензент
д.е.н., проф. Ірина ЖИГЛЕЙ

_____
(підпис)

Завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
д.е.н., проф. Сергій ЛЕГЕНЧУК

_____
(підпис)

Житомир
2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП……..4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ……..7
1.1. Економічна сутність операцій з будівельними матеріалами як об'єкта бухгалтерського обліку і аналізу……..7
1.2. Анотований огляд вітчизняного законодавства та періодичної літератури з обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами……15
1.3. Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти аудиту, що регулюють облік операцій з будівельними матеріалами……..21
1.4. Динаміка розвитку галузі та місце ПрАТ ХК «Київміськбуд» в ній……..…28
Висновки до 1 розділу……...…36
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ ХК «КИЇВМІСЬКБУД»)……37
2.1. Економічно-організаційна характеристика підприємства та організація бухгалтерського обліку на ньому……37
2.2. Організаційне та методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з будівельними матеріалами на підприємстві……48
2.3. Оподаткування операцій з будівельними матеріалами……57
2.4. Відображення операцій з будівельними матеріалами в звітності……..61
Висновки до 2 розділу……...…65
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ НА ПРАТ ХК «КИЇВМІСЬКБУД»……...66
3.1. Оцінка основних аналітичних показників діяльності досліджуваного підприємства……..66

3.2. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами на підприємстві……77
3.3. Аналіз операцій з будівельними матеріалами на підприємстві галузі……79
Висновки до 3 розділу……...88
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ……89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……..92
ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність дослідження бухгалтерського обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами вважається надзвичайно важливою в контексті сучасного розвитку будівельної індустрії та економіки в цілому. В умовах динамічного зростання будівництва, складності проектів та численних нормативних вимог, компанії зіштовхуються з необхідністю точно відстежувати і контролювати свої запаси будівельних матеріалів. Від точності бухгалтерського обліку залежить не лише ефективність діяльності, але й дотримання фінансових стандартів та податкових вимог, що має прямий вплив на репутацію і прибутковість компанії.

Будівельна галузь характеризується значними обсягами операцій з матеріалами, які мають великий вплив на собівартість проектів та загальний фінансовий результат компаній. Високі витрати на матеріали та змінна вартість будівельних товарів роблять точний облік критично важливим для управління ризиками та ухвалення обґрунтованих рішень. Недостатня увага до правильного обліку матеріалів призводить до помилок у фінансових звітах, що, в свою чергу, спричиняє негативні наслідки для компаній та їхніх стейкхолдерів.

Крім того, аналіз операцій з будівельними матеріалами допомагає виявити тренди та оптимізувати процеси закупівлі, зберігання і використання ресурсів, що в підсумковому результаті дозволяє компаніям краще прогнозувати попит, планувати запаси та уникати зайвих витрат. Актуальність такого дослідження зумовлена тим, що сучасний ринок будівництва стає все більш конкурентним, а компанії, які мають ефективний облік і аналіз матеріалів, отримують конкурентну перевагу за рахунок скорочення витрат та підвищення продуктивності.

Мета дослідження – аналіз і вдосконалення системи бухгалтерського обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами для підвищення ефективності управління запасами, оптимізації витрат та підвищення фінансової стабільності будівельних підприємств.

Для досягнення мети, сформовано наступні **завдання**:

– дослідити економічну сутність операцій з будівельними матеріалами як об’єкта бухгалтерського обліку і аналізу;

– здійснити анотований огляд вітчизняного законодавства та періодичної літератури з обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами;

– описати Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти аудиту, що регулюють облік операцій з будівельними матеріалами;

– здійснити аналіз динаміки розвитку галузі та місце ПрАТ ХК «Київміськбуд» в ній;

– надати економічно-організаційну характеристику підприємства та організації бухгалтерського обліку на ньому;

– описати організаційне та методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з будівельними матеріалами на підприємстві;

– розглянути оподаткування операцій з будівельними матеріалами;

– описати відображення операцій з будівельними матеріалами в звітності;

– здійснити оцінку основних аналітичних показників діяльності досліджуваного підприємства;

– описати інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами на підприємстві;

– проаналізувати операції з будівельними матеріалами на підприємстві галузі.

Об’єкт дослідження - процеси бухгалтерського обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами в ПрАТ ХК «Київміськбуд».

Предмет дослідження - методи, процедури та практики бухгалтерського обліку і аналізу на ПрАТ ХК «Київміськбуд».

Методи дослідження. Для дослідження операцій з будівельними матеріалами застосовуються різноманітні методи, що забезпечують глибокий та систематичний аналіз. Один з ключових методів – це фінансовий аналіз, який дає

змогу оцінити основні показники, такі як доходи, витрати, прибуток та їхню динаміку. Використання цього методу допомагає визначити вплив будівельних матеріалів на загальний фінансовий стан підприємства. Поряд із цим, метод контент-аналізу використовується для вивчення нормативної документації, що стосується обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами та дозволяє зрозуміти, як законодавчі та інші нормативні акти регулюють відповідні процеси.

Для дослідження внутрішніх процесів на підприємстві, що пов'язані з обліком будівельних матеріалів, застосовуються методи аудиту та контролю. Методологія внутрішнього аудиту допомагає визначити ефективність системи обліку, а також виявити потенційні недоліки та ризики. Аналітичні методи використовуються для порівняння різних підходів до обліку і аналізу. Крім того, статистичні методи дозволяють вивчити дані за різні періоди та порівняти їх, щоб виявити тренди та закономірності у використанні будівельних матеріалів. Комбінація цих методів дозволяє отримати комплексний огляд операцій з будівельними матеріалами та їх впливу на діяльність підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці нових теоретичних підходів, які вдосконалюють існуючі концепції та моделі обліку будівельних процесів і впливають на загальну економічну ефективність підприємств будівельної галузі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методологічні підходи та рекомендації можуть бути застосовані в навчанні та практичній роботі бухгалтерів і менеджерів ПрАТ ХК «Київміськбуд». Використання даних інструментів сприяє підвищенню ефективності управління будівельними матеріалами, поліпшенню контролю за їх використанням, а також зменшенню ризику помилок та шахрайства.

Апробація результатів роботи.

Структура і обсяг роботи. Дипломна робота включає вступ, три розділи, підсумкові висновки, перелік використаних джерел (загалом 53 позиції). Робота містить 12 ілюстрацій і 31 таблицю, а її загальний обсяг становить 96 сторінки.

РОЗДІЛ 1

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

1.1. Економічна сутність операцій з будівельними матеріалами як об'єкта бухгалтерського обліку і аналізу

Сучасний будівельний комплекс являє собою складну мережу самостійних суб'єктів господарювання, які не підпорядковуються централізованому управлінню. Відсутність чіткого керівного центру обумовлює те, що кожен з учасників має свої особливості та переслідує власні цілі. На українському будівельному ринку, де конкуренція все ще не досягла достатнього рівня, переважна кількість будівельних підрядів розподіляється без тендерів та відкритих торгів. [1] Така ситуація значно ускладнює процес переходу до досконалої конкуренції і не сприяє встановленню рівних умов для всіх підрядників.

Труднощі у дослідженні будівельної галузі зумовлені різноманіттям організаційних і господарських моделей, великою кількістю учасників з різними функціями і завданнями, а також залежністю процесу будівництва від умов зовнішнього середовища. До основних учасників будівельного процесу належать:

- інвестори;
- замовники;
- проєктувальники;
- генпідрядники;
- спеціалізовані субпідрядні організації. [2]

Кожна з цих груп має свої обов'язки та роль у процесі будівництва, що додає додаткових викликів для дослідження будівельного сектору. Через такий складний та розгалужений характер будівельної галузі в Україні не відбувається швидкого вирівнювання умов для всіх учасників, а суспільні вимоги до

підрядників залишаються на невисокому рівні. Учасники будівельного процесу з різним ступенем ефективності взаємодіють один з одним, що призводить до затримок, порушень стандартів і навіть до ризиків з точки зору екологічної та будівельної безпеки.

В розрізі даної галузі, будівельні матеріали займають ключову позицію в структурі активів і витрат будівельних підприємств та відіграють значну роль у визначенні їхнього фінансового результату та загальної економічної ефективності. Будівельні матеріали відносяться до оборотних активів, оскільки вони споживаються під час будівельного процесу та використовуються протягом одного року або операційного циклу. Вони також є критичними для безперебійного ходу будівництва та своєчасного виконання контрактів.

Основними видами будівельних матеріалів вважають такі матеріали, як цемент, бетон, арматура, цегла, деревина, а також інші компоненти, які використовуються в процесі будівництва. [3] До цього переліку також належать готові конструкції, матеріали для оздоблювальних робіт, обладнання та інструменти, що мають відношення до будівництва. Особливості будівельних матеріалів залежать від специфіки будівельного проекту та його масштабів.

Термін «матеріали» в контексті будівельної галузі набув широкого застосування з упровадженням національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. До того, будівельні матеріали мали інші назви, такі як, будівельні запаси або будівельні ресурси. У будівельній літературі ці терміни також означали будівельні товари, готові конструкції та інші активи, необхідні для будівництва. Деякі дослідники,такі як Починок Н. та Лупійчук А. [4] вважають будівельні ресурси частиною виробничих ресурсів, поряд з матеріальними та трудовими ресурсами, які використовуються в будівельній галузі.

Будівельні матеріали включають як природні, так і штучні речовини, які застосовуються в будівництві для зведення та оформлення будівель і споруд, безпосередньо або у вигляді готових будівельних виробів і конструкцій. Іншими словами – це всі види матеріалів, що використовуються в архітектурі та

будівництві, як конструкційних, так і оздоблювальних та декоративних. До цієї категорії належать різноманітні матеріали, які застосовуються для створення архітектурних об’єктів, споруд та їх декоративного оздоблення: (рис. 1.1) [5]

природні

- камінь (граніт, пісковик, вапняк, мармур, ракушняк тощо),
- ґрунт (пісок, глина тощо), деревина (хвойні та листяні породи);

штучні

- цемент, вапно, гіпс, бітум, синтетичні смоли та виготовлені на їх основі бетон, керамзит, перліт, асфальт, барвники та інші;
- прокат і литво зі сталі, чавуну, алюмінію, міді, бронзи та інших металів і їх сплавів

Рис.1.1 Класифікація будівельних матеріалів які застосовуються для створення архітектурних об’єктів

Проаналізувавши рисунок 1.1 ми відмітили, що архітектурні об’єкти будуються з різноманітних матеріалів, які поділяються на дві основні категорії: природні та штучні. Природні матеріали включають різні види каменю, такі як граніт, пісковик та мармур, а також ґрунти, як-от глина і пісок, і деревину. Штучні матеріали охоплюють цемент, гіпс, бітум, та інші, що використовуються для створення бетону, асфальту й інших композитів, а також метали й їх сплави, такі як сталь, чавун, і алюміній. Така різноманітність матеріалів дозволяє архітекторам і будівельникам втілювати в життя різні конструкції та проєкти.

Будівельні матеріали поділяються на різні категорії на основі кількох критеріїв, таких як походження, хімічний склад, технологічні особливості, призначення, а також вид вихідної сировини (табл. 1.1) - це допомагає визначити, де і як їх застосовувати в будівництві та архітектурі. [6]

Таблиця 1.1

Категорії будівельних матеріалів

Критерій	Категорії	Опис
Походження	- Природні, такі як гравій, пісок, глина, природний камінь, деревина, метали - Штучні цемент, щебінь, полімерні смоли, бітуми, вапно	Природні матеріали утворюються природними процесами, часто потребують мінімальної обробки. Штучні - створюються людиною.

Продовж. табл. 1.1

Склад	- Мінеральні: пісок, глина, графіт - Органічні: деревина, пластмаси, фарби, бітуми	Мінеральні матеріали походять із неорганічних джерел, зазвичай із земних надр. Органічні матеріали, такі як деревина та пластмаси, базуються на вуглецевих сполуках і в більшості випадків походять від рослин чи інших органічних джерел.
Призначення	- Матеріали для підлоги - Матеріали для стін і перегородок - Лицювальні та оздоблювальні матеріали - Покрівельні матеріали - Мінерально-в'яжучі матеріали - Санітарно-технічні вироби	Дана категорія описує, для чого використовується кожен матеріал. До прикладу, матеріали для підлоги мають бути зносостійкими, а покрівельні матеріали мають бути водонепроникними. Матеріали для стін та перегородок часто мають шумо ізоляційні властивості.
Вид сировини	- Металеві - Деревинні - Скляні - Кам'яні - Полімерні	Критерій вказує на базовий матеріал, з якого виготовлені будівельні продукти. Металеві матеріали включають сталь та алюміній. Деревинні матеріали використовують деревину різних порід. Скляні матеріали охоплюють вікна та інші скляні вироби. Кам'яні матеріали бувають природними або штучними. Полімерні матеріали базуються на синтетичних смолах та інших пластиках.

Вище зазначена класифікація надає комплексний огляд будівельних матеріалів та їх використання в різних контекстах будівництва та архітектури та допомагає визначити оптимальний матеріал для конкретних цілей, врахувавши його властивості, походження та призначення.

Будівельні матеріали також класифікуються за рівнем їх обробки або підготовки до використання. Існують три основні категорії: сировинні матеріали, напівфабрикати та готові до застосування вироби, кожен із зазначених типів відрізняються ступенем обробки, складністю виготовлення та кінцевим призначенням: (табл. 1.2) [7]

Таблиця 1.2

Класифікація будівельних матеріалів за рівнем їх обробки або підготовки до використання

Категорія	Опис	Приклади
Сировинні матеріали	Дані матеріали вважаються базовими ресурсами, які зазвичай потребують додаткової обробки або виготовлення для застосування в будівництві. Вони бувають природного походження або штучного, але їх використовують як вихідну сировину для створення інших матеріалів або компонентів.	Вапно, цемент, необроблена деревина, природний камінь, глина.
Напівфабрикати	Матеріали, які вже пройшли певний рівень обробки або виготовлення, але ще не повністю готові до використання в кінцевому вигляді. Вони бувають складовими частинами для інших виробів або використані для подальшого виробництва.	Деревоволокнисті та деревостружкові плити, фанери, металеві профілі, бетонні блоки.
Готові до застосування вироби	Матеріали або вироби вже повністю виготовлені й готові до використання в будівництві чи ремонті. Вони можуть бути використані без додаткової обробки або виготовлення.	Цегла, склоблоки, керамічні плитки, паркетні панелі, покрівельні листи.

Окрім вище зазначених класифікаційних ознак, будівельні матеріали також розподіляються за призначенням: (рис. 1.2) [8]

Матеріали для підлоги

- дошки для підлоги, паркет, лінолеум, ворсолін, керамічна плитка для підлоги

Матеріали для стін та перегородок

- каміння бетонне та шлакобетонне, цегла керамічна та силікатна, гіпсові плити, склоблоки, склопакети, склопанелі, ДВП та ДСП

Лицювальні та оздоблювальні матеріали

- пластик поліефірний, фанера, керамічні плитки лицювальні, деревинно-волокнисті плити, деревинно-стружкові плити, шпалери, ізоплен, плівка полівінілхлоридна

Покрівельні матеріали

- керамічна черепиця, азбестоцементні листи (шифер), листова сталь, металева черепиця, руберойд, склоруберойд, ізол

Мінерально-в’яжучі матеріали

- гіпс, повітряне вапно, гідравлічне вапно, цемент

Рис. 1.2 Класифікація будівельних матеріалів за призначенням

Характеристики будівельних матеріалів визначаються різноманітними фізичними, хімічними, механічними та комплексними властивостями. Фізичні

характеристики включають щільність, вологість, гігроскопічність, водостійкість, тепломісткість, вогнетривкість та інші. Хімічні властивості визначають здатність матеріалів стійко реагувати на кислоти, луги та інші хімічні речовини. Механічні характеристики включають міцність, пластичність, крихкість, пружність, твердість та інші параметри, що впливають на стійкість та витривалість матеріалів. Комплексні властивості охоплюють надійність та сумісність. Будівельні матеріали класифікуються за типом в'яжучих речовин, деревини, каменю (природного та штучного), кераміки, металу, синтетичних полімерів та мінеральних розплавів, а також за місцем їх видобутку або виробництва, в тому числі місцеві природні джерела.

Ускладнення процесу вивчення будівельної галузі зумовлені різноманітністю організаційних та господарських форм будівельного виробництва, значною кількістю учасників, кожен з яких має свої специфічні функції та цілі, а також залежністю будівельних процесів від природних умов. У будівельному виробництві зазвичай беруть участь інвестори, замовники, проектувальники, генеральний підрядник та спеціалізовані субпідрядні організації, кожен з яких відіграє свою унікальну роль.

Мета бухгалтерського обліку в будівельній галузі включає різні завдання, зокрема, ефективне управління витратами на будівельні матеріали, контроль за постачанням та використанням ресурсів, забезпечення точного обліку та звітності, а також узгодження фінансових аспектів із законодавчими вимогами. За цими завданнями необхідно стежити, щоб забезпечити прозорість та ефективність діяльності в будівельній галузі: (рис. 1.3)

Облік будівельних матеріалів на підприємствах будівельної галузі здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), таких як НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [10], НП(С)БО 9 «Запаси» [11], НП(С)БО 16 «Витрати» [12] та НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» [13]. Важливу роль відіграє План рахунків бухгалтерського обліку, а також інші нормативно-правові акти. В

обліку будівельного підприємства витрати на будівельні матеріали ведуться з урахуванням кожного будівельного контракту. [9]

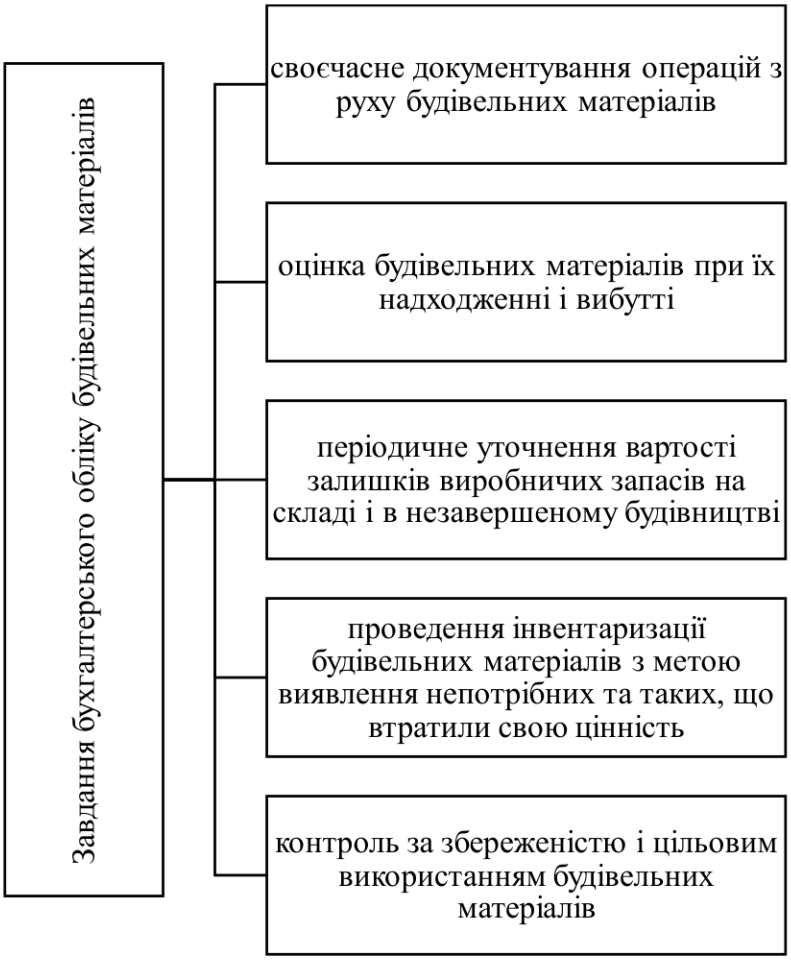

Рис. 1.3 Завдання бухгалтерського обліку будівельних матеріалів

У бухгалтерському обліку, коли виготовляються або доопрацьовуються будівельні матеріали, враховуються всі пов’язані з цим витрати. Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» [13], витрати, які відносяться до будівельних контрактів, складаються з таких елементів:

– витрати, безпосередньо пов’язані з виконанням контракту, такі як прямі витрати на матеріали, робочу силу тощо;

– загальновиробничі витрати, що розподіляються між об’єктами будівництва з урахуванням специфіки робіт, які виконуються. Розподіл базується на пропорції прямих витрат, обсягу доходів, прямих витрат на оплату праці, відпрацьованого будівельними машинами і механізмами часу тощо.

Бухгалтерський облік будівельних матеріалів ускладнюється через багатоступеневість процесу надання будівельних послуг та виконання будівельних робіт, що вимагає точного документування, оцінки матеріалів при надходженні та вибутті, а також регулярного уточнення вартості залишків запасів. Для цього потрібен регулярний контроль за збереженістю та цільовим використанням матеріалів, а також проведення інвентаризацій для виявлення застарілих або непридатних матеріалів: (рис. 1.4) [14]

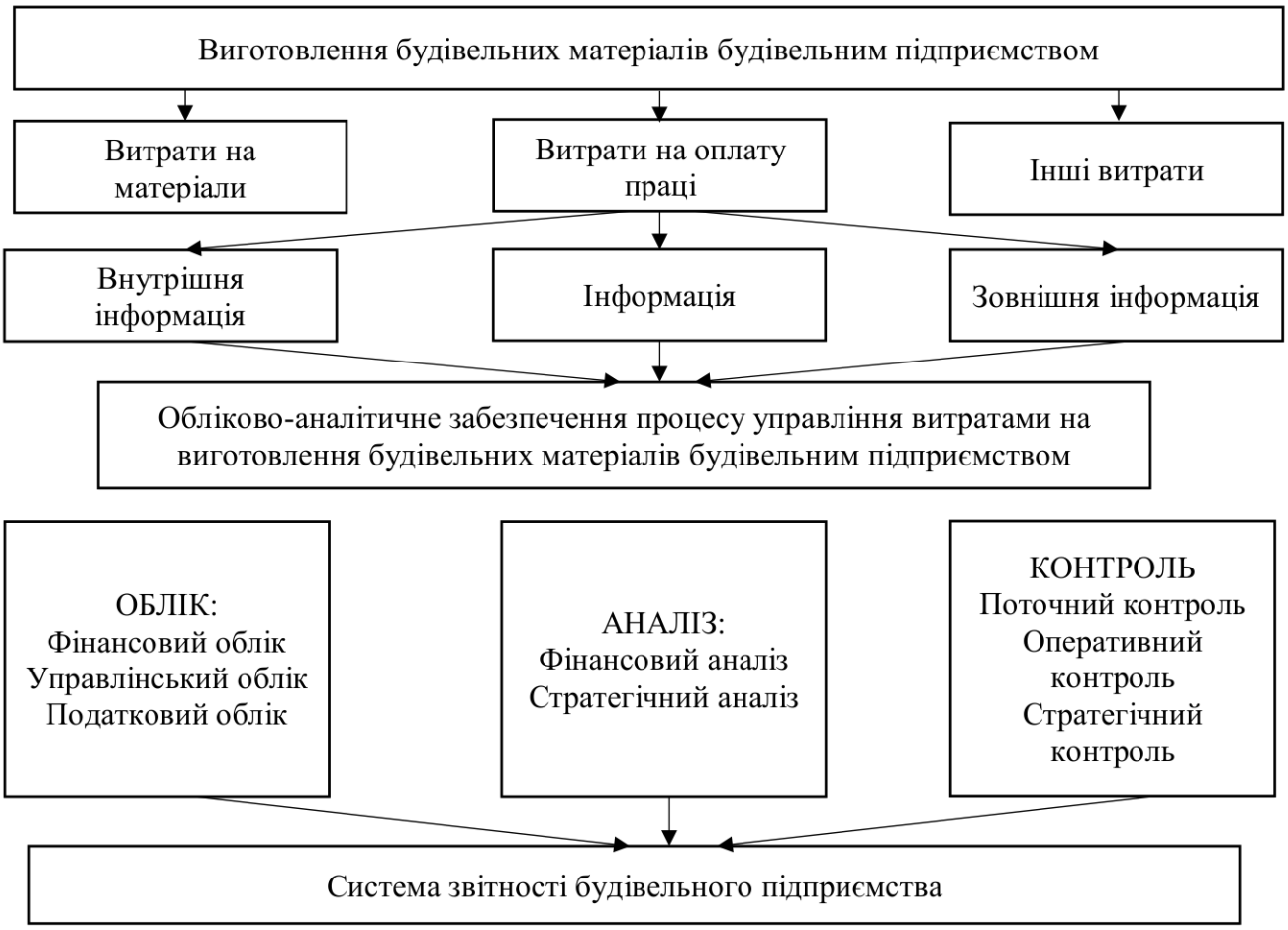

Рис. 1.4 Схема обліково-аналітичного забезпечення процесу управління витратами на виготовлення будівельних матеріалів будівельним підприємством

Для всебічного аналізу використання будівельних матеріалів підприємства, необхідно враховувати дані, наведені в цих документах, та інші елементи фінансової звітності. Кожен із цих документів відіграє певну роль у процесі аналізу, допомагаючи отримати повне уявлення про обсяг виконаних робіт, їх вартість, а також час та ресурси, використані для будівельних проєктів.

Основні документи для аналізу будівельних матеріалів, включають наступні: (табл. 1.3) [15]

Таблиця 1.3

Основні документи для аналізу будівельних матеріалів

Документ	Опис
Довідка про вартість виконаних будівельних робіт (форма № КБ-3)	Містить інформацію про загальну вартість будівельних робіт, виконаних підприємством за певний період.
Акт приймання виконаних будівельних робіт (форма № КБ-2в)	Підтверджує факт виконання робіт та обсяг робіт, які було прийнято замовником.
Кошторис	Визначає бюджет та очікувані витрати на будівництво або ремонтні роботи.
Проєктна документація	Містить технічні та проєктні параметри будівельного об’єкту.
Календарний графік виконання робіт	Відображає запланований графік робіт та їх послідовність.

Такий підхід до аналізу дає змогу підприємству оцінити ефективність використання будівельних матеріалів, контролювати якість виконання робіт і планувати майбутні будівельні проєкти з високим ступенем точності та обґрунтованості.

1.2. Анотований огляд вітчизняного законодавства та періодичної літератури з обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами

Облік і аналіз операцій з будівельними матеріалами є важливими аспектами в галузі будівництва. У сучасній періодичній літературі досліджуються різні підходи до обліку будівельних матеріалів, аналізу витрат та підвищення ефективності будівельних процесів. Цей анотований огляд охоплює декілька ключових статей, що розглядають ці питання.

В магістерській дисертації «Програмна система для обліку будівельних компаній» [16] розглядаються основні підходи до обліку матеріалів на будівельних підприємствах. Автор аналізує нормативні вимоги, що стосуються обліку будівельних матеріалів, та підкреслює важливість точного

документування всіх операцій. Основний акцент робиться на дотриманні стандартів бухгалтерського обліку та використанні ефективних методів аналізу.

У дисертації «Інформаційно-аналітичне забезпечення бюджетування діяльності будівельних підприємств» [14] висвітлюється вплив облікової політики підприємства на загальні витрати на будівельні матеріали. Автор показує, як різні підходи до обліку можуть впливати на фінансові результати будівельного підприємства та робить висновок про необхідність оптимізації облікової політики для зниження витрат.

Стаття, «Методи калькулювання собівартості продукції: вітчизняна практика» [17], зосереджена на методах аналізу собівартості та шляхах зниження витрат. Автор пропонує кілька ефективних методів зниження собівартості будівельних матеріалів, в тому числі оптимізацію постачання, зменшення відходів та використання сучасних технологій.

У наступній статті «Підготовка внутрішньої інформації для аналізу та управління будівельними запасами в системі фінансового менеджменту» [18], йдеться про важливість контролю запасів будівельних матеріалів для забезпечення ефективного будівельного процесу. Автор підкреслює, що недоліки в управлінні запасами призводять до зростання витрат і затримок у будівельних проектах.

П’ята стаття, «Сучасні методи управління витратами на будівельних підприємствах» [19] описує застосування інноваційних технологій, таких як системи автоматизованого обліку і аналізу. Автор стверджує, що використання сучасних технологій дозволяє підвищити точність обліку та покращити аналіз витрат на будівельні матеріали.

Стаття Гарета Макглінна [20] зосереджується на питаннях обліку і аналізу в умовах економічної нестабільності. Автор розглядає виклики, пов’язані з волатильністю цін на будівельні матеріали, та пропонує стратегії для мінімізації ризиків.

У статті «Ефективні методи управління витратами і часом у будівельній галузі» [21] розглядаються різні методи управління витратами, зокрема

використання стратегічного планування та управління ланцюгом поставок. Автор підкреслює, що ефективне управління витратами - ключовий фактор успіху будівельного підприємства.

Стаття «Стійке будівництво з урахуванням впливу на навколишнє середовище» [22] розглядає екологічні аспекти обліку та використання будівельних матеріалів. Автор підкреслює, що будівельні підприємства мають враховувати екологічні стандарти та шукати способи зменшення негативного впливу на довкілля.

Стаття «Різниця між фінансовою звітністю за МСФЗ та HGB - критичне обговорення двох різних стандартів бухгалтерського обліку та їх філософії» [23] розглядає питання обліку в контексті міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Автор акцентує увагу на відмінностях між національними стандартами та МСФЗ у питанні обліку запасів будівельних матеріалів. У статті йдеться про необхідність адаптації облікової політики будівельних підприємств до вимог міжнародних стандартів та про переваги даної адаптації для прозорості і надійності фінансової звітності.

Стаття «Метод вимірювання ефективності використання матеріалів у будівельних проектах» [24] зосереджена на інструментах оцінки ефективності використання будівельних матеріалів у будівельних проектах. Автор пропонує використовувати показники ефективності, такі як коефіцієнт використання матеріалів, вартість матеріалів на квадратний метр побудованої площі та інші. Стаття підкреслює важливість систематичного аналізу ефективності для оптимізації витрат і підвищення конкурентоспроможності будівельного підприємства.

Дослідивши законодавче регулювання обліку і аналізу будівельних матеріалів, ми зауважили, що Закон «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [25] та постанова уряду № 1057 «Про визначення сфер діяльності, в яких центральні органи виконавчої влади та Служба безпеки України здійснюють функції технічного регулювання» [26], встановлюють правові рамки та визначають компетенцію органів, які відповідають за регулювання стандартів

у різних сферах. Для будівельної галузі дані документи регулюють стандарти, яким повинні відповідати будівельні матеріали, і в яких умовах проводити їх облік і аналіз.

Згідно з наказом № 153 «Про затвердження Переліків національних стандартів, відповідність яким надає презумпцію відповідності виробів вимогам Технічного регламенту будівельних виробів, будівель і споруд» [27], будівельні матеріали повинні відповідати певним національним стандартам ДСТУ або гармонізованим європейським стандартам, таким як ДСТУ Б EN. Цей перелік національних стандартів гарантує, що будівельні матеріали відповідають вимогам, визначеним Технічним регламентом щодо споруд, де вони застосовуються.

Для будівельної галузі важливо, щоб всі вироби, які використовуються в процесі будівництва, були промарковані національним знаком відповідності - це означає, що такі вироби можуть бути вільно продані та застосовані в будівництві на території України. Будівельні матеріали, що не відповідають цим вимогам, не можуть використовуватися у будівництві і не повинні враховуватися в обліку підприємства.

Вище зазначені регуляторні норми прямо впливають на облік і аналіз будівельних матеріалів. Оскільки лише сертифіковані та відповідні матеріали можуть використовуватися, підприємства будівельної галузі повинні вести облік матеріалів, які відповідають цим стандартам, і забезпечувати, щоб кожна партія будівельних матеріалів мала відповідні сертифікати або знаки відповідності.

В умовах, коли будівельна галузь розвивається, оновлюються законодавчі вимоги, і стандарти гармонізуються з європейськими, підприємства будівельної галузі приділяють значну увагу обліку будівельних матеріалів, які відповідають встановленим стандартам. Нині будівельна діяльність потребує отримання відповідних ліцензій. Згідно з пунктом 9 частини 1 статті 7 Закону № 222 [28], для будівництва об’єктів IV і V категорій складності необхідно отримати ліцензію, враховуючи специфічні вимоги, визначені Законом № 687 [29].

Важливим поняттям у будівельній сфері виступають «об’єкти архітектурної діяльності» або «архітектурні об’єкти». Даний термін охоплює будівлі та споруди різного призначення, комплекси будівель, об’єкти благоустрою, а також елементи садово-паркової архітектури, монументальні та декоративні споруди, а також території або їх частини в межах населених пунктів (ст. 1 Закону № 687) [29]. Саме будівництво охоплює широкий спектр діяльності, включаючи нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, а також капітальний ремонт (ст. 4 Закону № 687) - це означає, що підприємства, які займаються подібними видами робіт, повинні дотримуватися законодавчих вимог, отримуючи відповідні дозволи та ліцензії для здійснення своєї діяльності.

Згідно з ч. 1 ст. 317 Господарського кодексу України (далі - ГКУ), будівництво виробничих та інших об’єктів, підготовка будівельних ділянок, роботи з облаштування споруд, а також завершення будівельних робіт, які виконуються суб’єктами господарювання для інших суб’єктів чи за їх замовленням, проводяться на основі підрядних договорів. [30]

За умовами договору підряду на капітальне будівництво, одна сторона (підрядник) зобов’язується, використовуючи власні ресурси та зусилля, побудувати на замовлення іншої сторони (замовника) і передати об’єкт у встановлений строк згідно з договором та відповідно до проектно-кошторисної документації. Водночас замовник має зобов’язання надати підряднику затверджену проектно-кошторисну документацію, забезпечити будівельний майданчик, прийняти завершені будівельні об’єкти та оплатити за них.

Специфіка договірних відносин, що стосуються будівельного підряду, регламентована параграфом 3 гл. 61 Цивільного кодексу України (ЦКУ). [31] Основні умови щодо укладення та виконання підрядних договорів у капітальному будівництві закріплені в постанові Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2005 року № 668. Примірний договір підряду в капітальному будівництві затверджено наказом Міністерства будівництва від 27 жовтня 2005 року № 3. [32] Дані документи мають статус зразкових договорів, що дозволяє сторонам змінювати чи доповнювати їхні умови за згодою сторін.

Згідно з ч. 4 ст. 882 ЦКУ, приймання-передача виконаних робіт фіксується актом за формою № КБ-2в та довідкою про вартість виконаних підрядних робіт (типова форма № КБ-3). [31] З 01.01.2014 діє стандарт ДСТУ Б Д.1.1-1:2013, пп. 6.4.2 якого передбачає, що при обліку вартості виконаних будівельних робіт і взаєморозрахунків за роботи, здійснені в рамках будівництва об'єктів, що фінансуються за рахунок державних коштів, повинні використовуватися певні примірні форми первинних облікових документів:

- Акт приймання виконаних будівельних робіт (примірна форма № КБ-2в, наведена в ДСТУ Б Д.1.1-1:2013);
- Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати (примірна форма № КБ-3, наведена в ДСТУ Б Д.1.1-1:2013).

Дані форми обов'язкові до застосування тільки при будівництві, що фінансується за державні кошти. Однак підприємства можуть використовувати ці ж документи і у відносинах з приватними компаніями, що доцільно передбачити в умовах договору підряду (згідно з листом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12.01.2012 р. № 7/15-488).

Вітчизняне законодавство з обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами містить низку нормативно-правових актів, що регулюють стандартизацію, сертифікацію, а також бухгалтерський облік і фінансову звітність. Основні нормативні документи, як-от Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [33], встановлюють загальні вимоги до обліку, а Національні стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО) визначають правила оцінки і відображення будівельних матеріалів у фінансовій звітності. Постанова КМУ № 1057 [26] та інші закони стосуються технічних регламентів та маркування будівельних матеріалів, що забезпечує їхню відповідність стандартам і безпеку використання в будівництві. У періодичній літературі, зокрема у фахових журналах, висвітлюються сучасні практики і проблеми обліку будівельних матеріалів, особливості застосування законодавства, а також корисні рекомендації з ефективного управління

будівельними матеріалами. Такий комплексний підхід до регулювання та обліку дозволяє забезпечити належний контроль і високу якість будівельних робіт.

1.3. Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти аудиту, що регулюють облік операцій з будівельними матеріалами

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) забезпечують загальні принципи та вимоги до обліку і звітності, що допомагають уніфікувати підходи до фінансового обліку у різних галузях, в тому числі й будівельну індустрію. Для обліку операцій з будівельними матеріалами існує кілька ключових стандартів, які визначають правила визнання, оцінки, відображення та розкриття інформації: (табл. 1.4)

Таблиця 1.4

Основні МСФЗ, що регулюють облік операцій з будівельними матеріалами

МСФЗ	Опис
МСФЗ 15 [34]	Регулює визнання доходів від контрактів з клієнтами. Визначає, коли і як визнати дохід від будівельних контрактів, в тому числі вартість будівельних матеріалів.
МСБО 2 [35]	Визначає принципи обліку запасів, які включають будівельні матеріали. Охоплює питання оцінки, визнання та розкриття інформації щодо запасів.
МСБО 36 [36]	Встановлює правила визначення та обліку знецінення активів, що застосовуються до будівельних матеріалів у разі зміни їхньої вартості.

МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» встановлює принципи визнання доходів у контексті контрактів із клієнтами, що є основним аспектом для компаній, які займаються будівництвом. Стандарт регламентує, коли і як компанія має визнавати дохід, щоб забезпечити прозорість і відповідність фінансової звітності. Для будівельної галузі МСФЗ 15 передбачає специфічні правила щодо визнання доходу від будівельних контрактів, зокрема, коли дохід можна вважати зробленим і як оцінювати вартість будівельних матеріалів у контексті контракту.

Одним із ключових аспектів МСФЗ 15 вважається п’яти етапна модель визнання доходу. Компанії повинні спочатку визначити контракт із клієнтом, а

потім встановити зобов'язання щодо виконання контракту, які визначаються як окремі «етапи» або «обіцяні послуги» - це особливо актуально для будівельних контрактів, оскільки вони часто складаються з кількох етапів або частин робіт. Далі компанії повинні визначити ціну контракту, яка включає вартість будівельних матеріалів, і розподілити цю ціну між етапами виконання.

Заключним етапом у п'яти етапній моделі вважається визнання доходу, коли компанія виконує зобов'язання щодо виконання контракту. Для будівельних компаній це зумовлено завершенням певної фази будівництва або поставкою будівельних матеріалів. МСФЗ 15 також вимагає додаткових розкриттів, щоб забезпечити прозорість у фінансовій звітності та включає деталі про облікові методики, використовувані компанією, і специфічні умови контракту, що допомагає користувачам фінансової звітності краще розуміти характер та сутність доходів компанії.

МСБО 2 «Запаси» регулює принципи обліку запасів, включаючи будівельні матеріали, які використовуються в процесі будівництва. Стандарт визначає, як компанії мають оцінювати, визнати та розкривати інформацію про запаси. Він також надає вказівки щодо визначення собівартості запасів і вибору методів оцінки, таких як метод FIFO або середньозважена вартість. Для будівельних компаній, які постійно оперують значними обсягами будівельних матеріалів, МСБО 2 вважається критично важливим, оскільки правильний облік запасів впливає на фінансові результати та управління витратами.

Ключовий аспект МСБО 2 - визнання та оцінка запасів. Стандарт встановлює, що запаси повинні бути оцінені за найменшою з двох величин: собівартістю або чистою вартістю реалізації, тобто якщо вартість запасів на ринку знижується нижче їх собівартості, то компанія повинна визнати знецінення, що безпосередньо вплине на фінансові показники. Для будівельних компаній це важливо, оскільки ціни на будівельні матеріали можуть коливатися, і необхідно мати механізми контролю для відстеження цих змін.

МСБО 2 також висвітлює принципи розкриття інформації про запаси. Будівельні компанії мають вказувати загальну вартість запасів, розподілити їх за

категоріями та описати метод оцінки, який вони використовують. Крім того, компанії повинні надавати інформацію про будь-яке знецінення запасів, його причини та вплив на фінансові результати. Такі вимоги до розкриття інформації сприяють прозорості у звітності та дозволяють інвесторам та іншим зацікавленим сторонам отримати повну картину про запаси компанії та ризики, пов'язані з ними.

МСБО 36 «Зменшення корисності активів» регулює принципи визначення та обліку знецінення активів, в тому числі - будівельні матеріали. Стандартом визначено умови, коли та як компанія має перевіряти активи на предмет знецінення і як розраховувати збитки від знецінення, якщо вони виникають. Для будівельних компаній, які володіють великими запасами будівельних матеріалів та основних засобів, МСБО 36 вважається критичним, оскільки він забезпечує методологію для виявлення, оцінки та обліку знецінення, що істотно впливає на фінансові результати.

МСБО 36 вимагає від компаній проводити тестування на знецінення, коли існують ознаки того, що вартість активів нижча за їхню балансову вартість. Такі ознаки включають різке зниження ринкової вартості, зміни у законодавстві, значні зміни в технологіях або в ринковому середовищі, які негативно впливають на цінність активів. Коли виявлено, що актив знецінився, компанія має визнати збиток від знецінення, який дорівнює різниці між балансовою вартістю активу та його відновлювальною вартістю та здійснити коригування у фінансовій звітності, що вплине на прибуток та акціонерний капітал.

МСБО 36 також встановлює правила щодо розкриття інформації про знецінення активів. Компанії повинні розкривати деталі про активи, які зазнали знецінення, в тому числі характер активу, причини знецінення та методологію, яку використовували для оцінки - це забезпечує прозорість та дозволяє інвесторам і аналітикам краще розуміти, як компанія керує своїми активами та ризиками знецінення. Для будівельних компаній, які мають великі інвестиції в будівельні матеріали та інші активи, розкриття інформації за МСБО 36

допомагає підтримувати довіру інвесторів і забезпечує об'єктивну оцінку вартості активів.

Міжнародні стандарти аудиту (МСА) визначають вимоги та керівні принципи для проведення аудиту фінансової звітності, зокрема, у галузі будівництва та обліку операцій з будівельними матеріалами. Вони спрямовані на забезпечення якості та надійності аудиту, а також встановлюють єдині вимоги до аудиторських процедур.

Нижче в таблиці 1.5 подано перелік стандартів, які стосуються регулювання обліку операцій з будівельними матеріалами, а також їх короткий опис:

Таблиця 1.5

Міжнародні стандарти аудиту, регулюють облік операцій з будівельними матеріалами

Стандарт	Опис
МСА 200 [37]	Визначає цілі та загальні принципи аудиту фінансової звітності, які використовуються в аудиті операцій з будівельними матеріалами. Зосереджується на забезпеченні відповідності міжнародним стандартам аудиту.
МСА 315 [38]	Охоплює виявлення та оцінку ризиків суттєвого викривлення у фінансовій звітності. Для обліку операцій з будівельними матеріалами важливо правильно визначити ризики, пов'язані з витратами та запасами будівельних матеріалів.
МСА 330 [39]	Визначає процедури реагування на оцінені ризики у фінансовій звітності, включаючи аудиторські процедури щодо операцій з будівельними матеріалами. Забезпечує ефективне планування та проведення аудиту.
МСА 500 [40]	Охоплює отримання аудиторських доказів для підтвердження тверджень у фінансовій звітності. В контексті обліку будівельних матеріалів дана процедура включає інвентаризацію, підтвердження вартості запасів та оцінку вартості будівельних матеріалів.
МСА 700 [41]	Визначає процедури формулювання висновку аудитора та звітування за результатами аудиту та включає оцінку обліку та розкриття інформації про будівельні матеріали у фінансовій звітності.

Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 200 визначає основні цілі та принципи аудиту фінансової звітності. Він вважається ключовим стандартом, що задає загальні рамки для проведення аудиту і, зокрема, використовується для аудиту операцій з будівельними матеріалами. Стандарт наголошує на важливості об'єктивного та професійного підходу до аудиту, а також на необхідності дотримання міжнародних стандартів аудиту.

МСА 200 встановлює, що головна мета аудиту фінансової звітності – висловлення думки про те, чи відповідає вона чинним стандартам та нормативним вимогам, що досягається шляхом застосування підходів та процедур, які забезпечують достатній рівень впевненості у достовірності інформації. В контексті обліку операцій з будівельними матеріалами стандарт визначає, що аудитор має оцінити, чи відображено дані про запаси та витрати будівельних матеріалів згідно з прийнятими стандартами, а також забезпечити, що немає суттєвих викривлень або неправильних тверджень у фінансовій звітності.

Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 315 зосереджується на виявленні та оцінці ризиків суттєвого викривлення у фінансовій звітності, що особливо важливо для обліку операцій з будівельними матеріалами. Стандарт вимагає від аудиторів ретельного аналізу внутрішнього контролю підприємства, а також оцінки ризиків, які призводять до неправильного відображення запасів і витрат на будівельні матеріали. Особливо актуальними ризиками в цій сфері вважаються помилки в оцінці вартості запасів, неправильне визначення витрат на будівельні матеріали та ризики знецінення через зміни ринкових умов.

МСА 315 визначає, що аудитор має зрозуміти бізнес-процеси підприємства, а також вивчити всі чинники, що впливають на облік операцій з будівельними матеріалами. Стандарт вимагає використання підходів, що дозволяють ідентифікувати та оцінити ризики, пов’язані з можливим викривленням інформації у фінансовій звітності. У контексті будівельної галузі - це включає оцінку ймовірності виникнення помилок при обліку запасів будівельних матеріалів, а також можливість маніпуляцій чи шахрайства у відображенні витрат.

Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 330 визначає процедури, за допомогою яких аудитор реагує на оцінені ризики суттєвого викривлення у фінансовій звітності. У контексті операцій з будівельними матеріалами стандарт передбачає проведення аудиторських процедур, які спрямовані на зниження ризиків викривлення. Аудиторські процедури включають детальні тести на

достовірність, аналітичні процедури та аналіз контрольного середовища підприємства. МСА 330 також вимагає визначення ефективності системи внутрішнього контролю, що допомагає виявляти потенційні недоліки в обліку будівельних матеріалів.

Згідно з МСА 330, аудиторам слід розробити та здійснити відповідні процедури на основі оцінки ризиків, щоб забезпечити достовірність фінансової звітності. Процедури повинні враховувати характер бізнесу, обсяг операцій з будівельними матеріалами, а також складність обліку запасів та витрат. Аудитор має використовувати підхід, що дозволяє перевірити адекватність оцінки запасів будівельних матеріалів, правильність визнання витрат, а також відповідність фінансової звітності міжнародним стандартам.

Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 500 зосереджений на принципах отримання аудиторських доказів для підтвердження тверджень у фінансовій звітності. У контексті обліку будівельних матеріалів, МСА 500 вимагає від аудитора проведення детальних процедур для перевірки наявності, права власності, повноти, оцінки та розкриття запасів. Стандартом встановлено, що аудитор повинен використовувати відповідні методи для отримання доказів, які охоплюють фізичну інвентаризацію запасів, підтвердження вартості будівельних матеріалів через зовнішні джерела або від третіх сторін, а також аналітичні процедури. Зазначені процедури допомагають аудитору забезпечити, що фінансова звітність підприємства точно відображає наявність, оцінку та розкриття будівельних матеріалів.

МСА 700 регламентує процес формулювання аудиторського висновку та звітування за результатами аудиту. В контексті обліку будівельних матеріалів стандарт вимагає, щоб аудитор оцінив, наскільки фінансова звітність адекватно відображає запаси будівельних матеріалів і чи дотримуються вимоги МСБО та інших стандартів. Аудитор повинен розглянути, чи обґрунтована вартість будівельних матеріалів, чи правильно вони розкриті в звітності, і чи було дотримано всіх стандартів обліку. Висновок аудитора має базуватися на цих

оцінках, відображати ступінь відповідності звітності стандартам, і включати будь-які зауваження щодо суттєвих відхилень.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Міжнародні стандарти аудиту (МСА) забезпечують всебічну основу для обліку і аудиту операцій з будівельними матеріалами. МСФЗ 15 регулює визнання доходів від контрактів з клієнтами, МСБО 2 встановлює принципи обліку запасів, а МСБО 36 стосується знецінення активів. Міжнародні стандарти аудиту, зокрема МСА 200, 315, 330, 500 та 700, встановлюють принципи та процедури проведення аудиту, оцінки ризиків та отримання аудиторських доказів щодо операцій з будівельними матеріалами. Разом дані стандарти забезпечують комплексний підхід до обліку і аудиту, надають точність, достовірність та прозорість фінансової звітності підприємств будівельної галузі.

1.4. Динаміка розвитку галузі та місце ПрАТ ХК «Київміськбуд» в ній

Умови, які виникли на початку 2020 року та продовжились з розгортанням військового конфлікту в Україні з Російською Федерацією з 24 лютого 2023 року, залишаються актуальними й невідворотними до сьогоднішнього часу у 2023 році. Ці складні обставини суттєво вплинули на будівельну галузь, викликаючи численні особливості її розвитку та функціонування. Для кращого розуміння цього аспекту економічної діяльності, далі ми ретельно розглянули вплив цих умов на ключові аспекти будівельного сектору.

Глобальна фінансово-економічна криза, що розпочалася наприкінці 2020 та перетнула 2021 рік, разом із карантинними обмеженнями у зв’язку з пандемією COVID-19, суттєво змінили умови діяльності підприємств будівельного сектору України. Ці події не лише викликали реорганізацію бізнес-процесів, але й вимушено змусили адаптуватися до нових реалій.[42]

У звітному періоді 2020-2022 років, за непостійної політично-економічної обстановки та фінансової нестабільності, діяльність підприємств будівельного сектору переживала значні труднощі через численні перешкоди та проблеми в

цій галузі. Зокрема, значний вплив справила глобальна криза, яка призвела до скорочення фінансових ресурсів та викликала зміни в споживчому порядку.

Проведений нами аналіз розвитку підприємств, спеціалізованих у житловому будівництві, спрямований на виявлення динаміки основних техніко-економічних показників їхньої діяльності за зазначений період. Це дозволяє нам ретельно оцінити пристосування галузі до складних умов та з'ясувати потреби в подальших стратегічних заходах. (табл. 1.6) [43]

Таблиця 1.6

Динаміка техніко-економічних показників розвитку підприємств будівельного бізнесу України за 2020—2022 рр.

Показники	Роки		
	2020	2021	2022
Кількість будівельних підприємств, од.	56856	56927	56972
Обсяг виробленої будівельної продукції, млн грн	181698,0	202080,9	258073,7
Індекси будівельної продукції, у % до попереднього року	123,7	105,7	106,7
Обсяг капітальних інвестицій у будівництво, млн грн	62346612	37980502	51832668
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, м2	11029328	8451222	11433791
Співвідношення обсягів виконаних будівельних робіт до кількості будівельних підприємств, млн грн/підприємство	3,2	3,6	4,6
Фінансовий результат діяльності будівельних підприємств до оподаткування, які одержали прибуток, млн грн	24958,8	16419,0	3075,9
Фінансовий результат діяльності будівельних підприємств до оподаткування, які одержали збиток, млн грн	8984,0	18466,8	1944,8
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн	15974,9	-2048,9	1131,2
Середньооблікова кількість штатних працівників зайнятих у будівельній галузі, тис. осіб	193,8	195,9	218,8

Протягом 2020-2022 років будівельна галузь України проявила різноманітні тенденції в розвитку. Кількість будівельних підприємств практично залишилася незмінною, демонструючи невеликий приріст. Обсяг виробленої будівельної продукції відзначився значущим зростанням з 181.7 млрд грн у 2020 році до 258.1 млрд грн у 2022 році, свідчачи про певний позитивний розвиток галузі.

Індекси будівельної продукції демонструють коливання, але загалом підтверджують певне відновлення сектора після важкого 2021 року. Обсяг капітальних інвестицій у будівництво значно змінювався, зі зниженням у 2021 році та пізнішим підйомом у 2022 році, але залишається на високому рівні. Загальна площа житлових будівель, що були прийняті в експлуатацію, вказує на певні коливання, але в 2022 році цей показник суттєво перевищив показники попередніх років. Співвідношення обсягів виконаних будівельних робіт до кількості будівельних підприємств постійно зростало, свідчачи про певне збільшення продуктивності сектору.

Фінансові результати діяльності підприємств будівельного сектору демонструють суттєві коливання. У 2020 році спостерігалося високе прибуткове сальдо, в той час як у 2021 році сектор стикнувся з втратами. У 2022 році ситуація незначно поліпшилася, але фінансові показники ще вимагають уваги. Середньооблікова кількість штатних працівників у будівельній галузі постійно зростала, свідчачи про стабільне збільшення зайнятості в секторі. Середньомісячна заробітна плата працівників будівельної галузі постійно зростала, що свідчить про певне покращення умов оплати праці в секторі.

Загалом, українська будівельна галузь продемонструвала адаптивність до невизначеності та нестабільності економічного середовища протягом звітного періоду. Однак присутні виклики, які вимагатимуть подальших стратегічних кроків для сталого розвитку сектору.

Слід зазначити, що капітальні інвестиції в розвиток будівельної галузі є одним із найважливіших показників, що впливають на підприємницьку активність у будівельних компаніях України. [44] Цей показник відображає

обсяг фінансування та вкладення у розвиток галузі, що є важливим чинником її стабільності та конкурентоспроможності.

Важливо також провести аналіз динаміки капітальних інвестицій в будівельній галузі в різних регіонах України, використовуючи надані дані, представлені на рисунку 1.5. Це дозволить докладно вивчити тенденції у розвитку будівельної галузі в кожному конкретному регіоні та визначити можливі шляхи для підвищення ефективності інвестиційних процесів у цій сфері. [45]

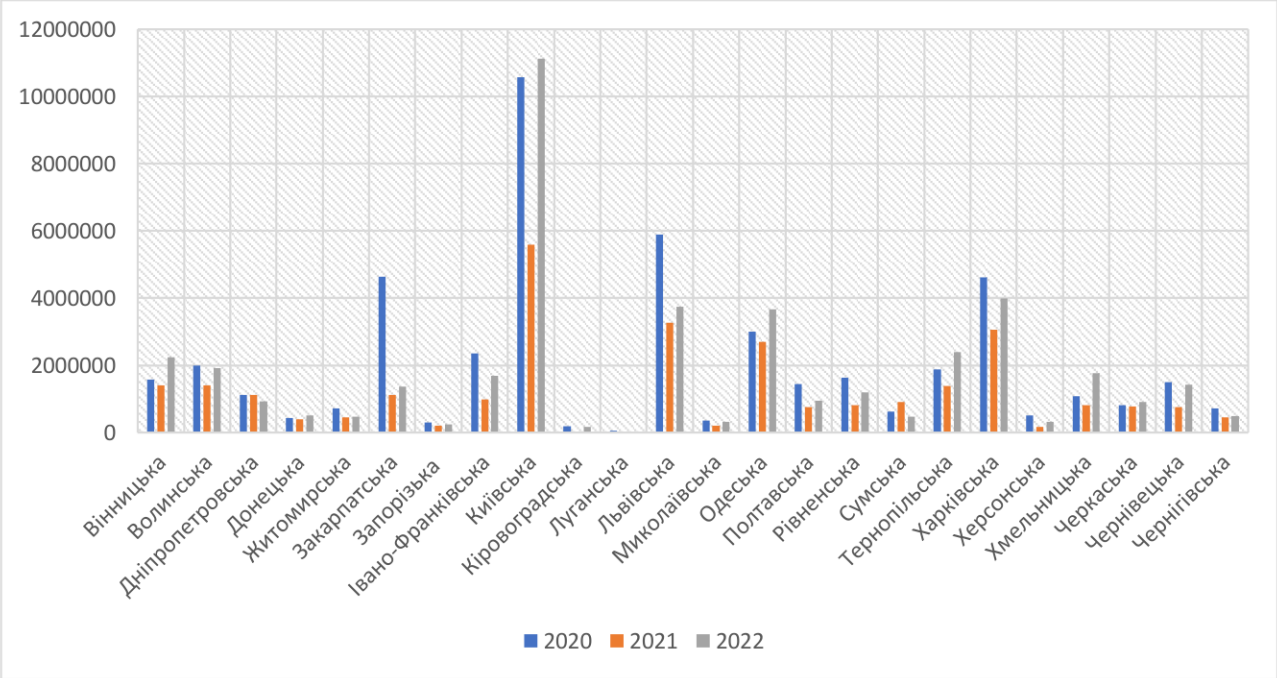

Рис. 1.5 Динаміка капітальних інвестицій у будівництво за регіонами у 2020—2022 рр., млн грн

Варто зазначити, що у більшості регіонів спостерігалася тенденція до збільшення обсягу капітальних інвестицій протягом зазначеного періоду. Особливо вражаючими є показники Вінницької, Київської та Львівської областей, де відбулися значні прирости інвестицій, що свідчить про активний розвиток будівельної сфери.

У той же час, деякі регіони, такі як Дніпропетровська та Донецька області, відзначили зниження капітальних інвестицій - це пов’язано з різними факторами, включаючи економічну нестабільність та особливості регіонального ринку. Загалом, за період 2020 – 2022 рр. спостерігається тенденція до розширення

інвестиційної активності у будівельній галузі, що може бути сприятливим сигналом для сталого економічного розвитку України.

У наш час триває важливий період економічної нестабільності в Україні, спровокований розгортанням повномасштабного російського вторгнення. Слід зазначити, що Президент України від 21 квітня 2022 року видалив Указ №266/2022, утворивши «Національну раду з відновлення України від наслідків війни». У цьому документі міститься повна інформація про комплексне відновлення всіх сфер розвитку країни, а над стратегічним плануванням працювали більше двадцяти профільних робочих груп. [46]

На рисунку 1.6 представлені дані сформовані з висновків експертів Київської школи економіки, що охоплюють період з 24 лютого 2022 до червня 2023 року. [47]

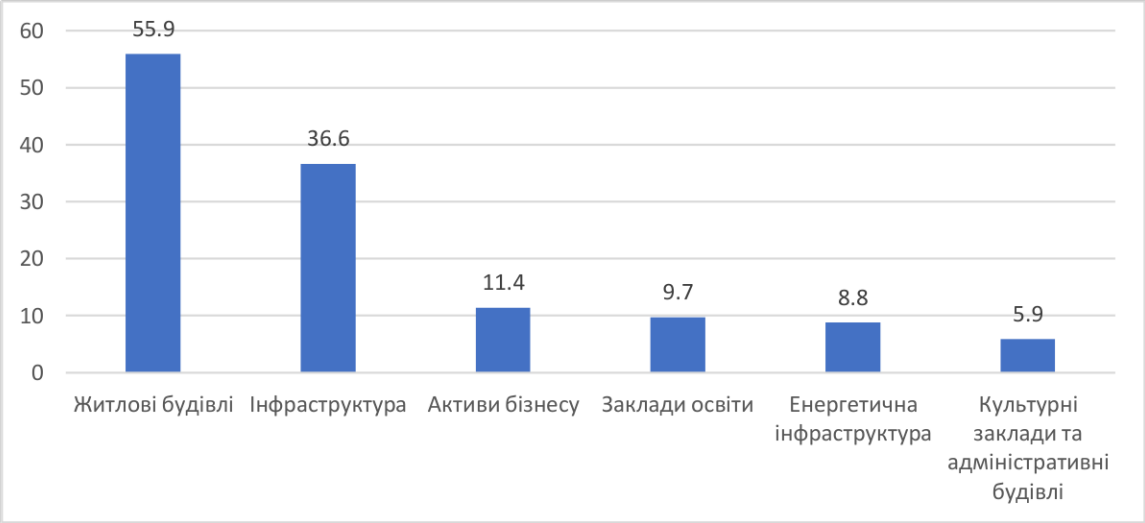

Рис. 1.6 Загальна оцінка прямих втрат інфраструктури станом на 1 червня 2023 року

У червні 2023 року оцінка прямих збитків, завданих інфраструктурі України через повномасштабне вторгнення Росії, становить близько 150,5 мільярдів доларів. Зазначається, що дана оцінка включає в себе також збитки інфраструктури, спричинені підривом Каховської ГЕС Росією у червні поточного року.

Усього, прямі фізичні збитки найбільше понесли житловий фонд України, що склав понад 55,9 мільярдів доларів. Ця сума включає збитки від затоплень та руйнувань житлових будинків внаслідок підриву ГЕС. Зазначимо, що загалом

унаслідок бойових дій було пошкоджено або зруйновано близько 167,2 тисячі будівель, з яких 147,8 тисяч – приватні будинки, 19,1 тисяч – багатоквартирні, та 0,35 тисяч – гуртожитки.

На другому місці за сумою збитків знаходиться інфраструктура, вартість якої склала 36,6 мільярдів доларів. У цей перелік увійшли транспортна, дорожня, залізнична, авіаційна і портова інфраструктура.

Також важливо відзначити збитки для бізнесу, оцінені в 11,4 мільярдів доларів. Зокрема, освітня сфера понесла прямі збитки в розмірі 9,7 мільярдів доларів. Унаслідок бойових дій пошкоджено майже 3,4 тисячі закладів освіти.

Найбільш пошкодження зазнала освітня інфраструктура Харківської, Донецької, Чернігівської, Запорізької та Київської областей.

Крім того, експерти зауважують [47], що збитки для інфраструктури української енергетики, за попередніми оцінками, становлять 8,8 мільярдів доларів, з яких 638 мільйонів доларів – прямі збитки від підриву ГЕС. Втрати аграрного сектору внаслідок війни складають 8,7 мільярдів доларів.

Загальні збитки від руйнувань та пошкоджень у соціальній сфері, науці, охороні здоров’я, культурних і спортивних спорудах та адміністративних будівлях оцінюються приблизно в 5,9 мільярдів доларів.

Поточна ситуація у будівельній галузі нерозривно пов’язана з воєнними подіями, новими викликами та економічною ситуацією в країні. Лише перемога України може радикально змінити тенденції, що спостерігаються на ринку нерухомості. Це буде ознакою відновлення економічної активності в країні та сприятиме підвищенню рівня заробітної плати та покращенню споживчих звичок населення. Незважаючи на труднощі, існують різні шляхи зменшення збитків у будівельній галузі. Вже відомо, що багато країн-партнерів та компаній планують взяти участь у відбудові українських міст.

Денис Шмигаль надав інформацію про те, яка країна відповідає за відновлення того чи іншого регіону. Наразі відомо, що Німеччина працюватиме над відбудовою Чернігівської області, Канада – Сумської, США та Туреччина – Харківської, а також інші країни візьмуть участь у відновленні інших областей.

Залучення зарубіжних фахівців є важливим кроком для інвесторів щодо подальшого просування України, створення нових проектів та впровадження новітніх технологій. У комплексі це надасть можливість повернутися на внутрішній ринок сильнішим, сприяючи відродженню галузі.

Незважаючи на існуючі труднощі, кількість будівництв зросла завдяки розвитку будівельних підприємств. Однак проблеми планування та організації експлуатації залишаються важкими для вирішення. Аналіз фінансових операцій та відносин зі зацікавленими сторонами часто вимагає підготовки відповідного інформаційно-комунікаційного забезпечення. Узагальнено, управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням операцій організації включає в себе різні методи та моделі для обробки інформації та ухвалення управлінських рішень.

За словами віце-президента Європейського інвестиційного банку Джельсоміни Віготті, Україні потрібно уже $14 млрд на нагальні потреби. Тому вкладання перед закінченням конфлікту набуває великого значення. В іншому випадку економічна ситуація в країні швидко погіршиться, а можливість опору агресору обмежиться. Ці прогнози співпадають з розрахунками українського уряду, який наголошує на необхідності підтвердження та розробки готових проєктів для відбудови.

Для подальшого прогресу в будівельній сфері необхідні значні та оперативні інвестиції, які надходитимуть як від внутрішніх, так і від зовнішніх інвесторів. Процес привласнення інвестицій вимагає комплексної оцінки ефективності діяльності підприємств. Ділова активність відображає успішність підприємств у бізнес-сегменті і визначається через показники, що розкривають вартість продукції.

Нещодавній аналіз McKinsey вказав на низьку продуктивність у будівельній галузі і підкреслив, що, якби вона мала можливість наздогнати інші галузі, такі як виробництво, річний обсяг можливого досягнення склав близько 1,6 трильйонів доларів. У цьому сценарії традиційні проблеми галузі - глобальний фінансовий тиск, проблеми з запчастинами та матеріалами,

транспортом та зростанням цін - зміцнюються. Важливим аспектом є також дефіцит кваліфікованих працівників, який до 2025 року може перевищити мільйон.

У будівельній галузі формується новий підхід під впливом інших галузей та їх досвіду. Цей підхід включає:

- Стандартизацію та платформи для збірки частин та компонентів за межами підприємства з подальшою доставкою на місце, що покращує якість та скорочує витрати.
- Проектування з урахуванням виробництва та збірки, що спрямоване на узгодження деталей в будівлях для стандартизації складових.
- Використання цифрового дизайну (BIM) для покращення якості та ефективності проектування.
- Посилення управління ланцюгом постачання, включаючи нумерацію деталей та керування запасами.

Усі ці інновації спрямовані на перехід до індустріалізованих процесів у будівельній галузі для досягнення успіху у майбутньому [51].

Отже, протягом періоду з 2020 по 2023 роки будівельна галузь України зазнала значних викликів та змін, обумовлених політичною та економічною нестабільністю в країні. Незважаючи на це, важливо зазначити, що галузь зуміла адаптуватися до нових умов та виявила високий рівень резистентності. У цей період спостерігалася певна динаміка у кількості будівельних об’єктів, що свідчить про збереження певного рівня попиту на будівельні послуги.

У підсумку, будівельна галузь продемонструвала високу пристосованість до умов нестабільності в період з 2020 по 2023 роки. Впровадження інновацій, активний пошук нових ринків та стратегічне управління ресурсами стали ключовими чинниками, що дозволили галузі зберегти потенціал для подальшого розвитку в нестабільному середовищі. Проте слід зауважити, що це не вичерпний перелік чинників, тож у наступному підрозділі ми проведемо емпіричне дослідження та аналіз інституційних чинників розвитку будівельної галузі, які напряму вплинули на розвиток будівельної галузі в сучасних умовах.

ПрАТ ХК «Київміськбуд» займає важливе місце в будівельній галузі України як одна з провідних будівельних компаній, яка спеціалізується на різних аспектах будівництва. Вона вважається однією з найбільших холдингових компаній у будівельному секторі України, що відіграє ключову роль у розробці та реалізації будівельних проєктів у Києві та інших регіонах країни: (табл. 1.7)

Таблиця 1.7

Характеристика місця ПрАТ ХК «Київміськбуд» у будівельній галузі

Критерій	Опис
Масштаби діяльності	ПрАТ ХК «Київміськбуд» реалізує масштабні проєкти у різних сегментах будівельної галузі, зокрема, у житловому, комерційному та інфраструктурному будівництві.
Види діяльності	Компанія займається повним циклом будівельних робіт: від проєктування та забудови до ремонту та реконструкції. Пропонує широкий спектр послуг, включаючи архітектурне проєктування, загальнобудівельні роботи, інженерні послуги, а також продаж нерухомості.
Репутація	ПрАТ ХК «Київміськбуд» має тривалу історію успішних будівельних проєктів та позитивну репутацію завдяки високій якості робіт та дотриманню строків. Компанія отримала численні нагороди за свої досягнення в галузі.
Вплив на ринок	Як одна з провідних будівельних компаній, «Київміськбуд» має значний вплив на ринок нерухомості та будівельну галузь України в цілому. Її проєкти привертають увагу інвесторів та створюють робочі місця.
Партнерство	ПрАТ ХК «Київміськбуд» співпрацює з іншими провідними компаніями, інвесторами та органами місцевого самоврядування, сприяючи розвитку інфраструктури та зростанню економіки.

Під час війни будівельні компанії відіграють критично важливу роль у підтримці економічної стабільності та відновленні інфраструктури. ПрАТ ХК «Київміськбуд», як одна з найбільших будівельних компаній України, має особливе значення в цей період. Компанія забезпечує не тільки продовження будівельних проєктів, але й відновлення зруйнованої інфраструктури та житлових будівель. Компанія також має ключову роль у відновленні житлового фонду та соціальної інфраструктури, що постраждали внаслідок бойових дій. «Київміськбуд» допомагає з відновленням житла для сімей, які втратили свої домівки, а також підтримує реконструкцію шкіл, лікарень та інших важливих об’єктів, що в результаті сприяє стабілізації соціальної сфери, створює умови для повернення людей до нормального життя та забезпечує необхідні ресурси для відбудови країни після завершення конфлікту.

Висновки до 1 розділу

У цьому розділі ми дослідили різні аспекти обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами, звертаючи увагу на їхню економічну сутність, законодавчу базу, а також міжнародні стандарти, які регулюють облік і аудит. Розглядаючи економічну сутність операцій з будівельними матеріалами, ми визначили їх як важливий компонент у будівельному процесі, який впливає на витрати, оцінку запасів, а також на формування доходів та прибутків у будівельній галузі.

Анотований огляд вітчизняного законодавства та періодичної літератури виявив, що в Україні облік і аналіз операцій з будівельними матеріалами регулюються різними законами, стандартами та нормативними актами. Серед основних законодавчих документів ми відзначили Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національні стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які визначають основні принципи обліку запасів та витрат у будівельній галузі.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) і міжнародні стандарти аудиту (МСА) надають широкі рамки для регулювання обліку і аудиту операцій з будівельними матеріалами. МСФЗ 15, 16, МСБО 2, та МСБО 36 визначають принципи обліку запасів, основних засобів, доходів та знецінення активів. Міжнародні стандарти аудиту, такі як МСА 200, 315, 330, 500, 700, встановлюють правила та процедури проведення аудиту, оцінки ризиків та формулювання висновків.

У ході аналізу динаміки розвитку будівельної галузі та визначення місця ПрАТ ХК «Київміськбуд» ми виявили, що ця компанія займає важливе місце в галузі, враховуючи її значний досвід і масштаби діяльності. Аналізуючи динаміку розвитку галузі, ми також з’ясували, що вона має позитивні тенденції, зростання попиту та значні перспективи, що вказує на перспективність діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ ХК «КИЇВМІСЬКБУД»)

2.1. Економічно-організаційна характеристика підприємства та організація бухгалтерського обліку на ньому

Сучасний Київ неможливо уявити без внеску, який зробила компанія ПрАТ ХК «Київміськбуд» (рис. 2.1) за роки своєї діяльності. Історія столиці України та даного підприємства, тісно переплетені, оскільки розвиток компанії багато в чому визначає вигляд міста та його архітектурну спадщину.

Рис. 2.1 Сучасний вигляд ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Заснування ПрАТ ХК «Київміськбуд» у 1955 році стало відповіддю на необхідність збільшення обсягів житлового та громадського будівництва в Києві, а також впровадження новітніх технологій у цій галузі. У перші роки діяльності компанія продемонструвала значний ріст, а протягом десятиліття обсяг будівництва зріс майже в 30 разів порівняно з початковими показниками -

це стало можливим завдяки створенню домобудівних комбінатів, які відкрили шлях до багато панельного будівництва, покращивши житлові умови мешканців Києва. [52]

Досягнення компанії ПрАТ ХК «Київміськбуд» включають значний перелік унікальних об’єктів, що стали частиною архітектурної ідентичності Києва. Серед них — готелі, меморіальні комплекси, університети, промислові об’єкти, а також реконструкція історичних споруд, таких як Палац культури «Україна», Національна філармонія та інші знакові об’єкти. Компанія також відповідала за розбудову інфраструктури, створюючи багаторівневі транспортні розв’язки, оновлюючи дороги та інженерні комунікації. Усе це стало результатом постійної наполегливої праці та відданості своїй справі, які демонструють працівники компанії.

Протягом своєї довгої історії ПрАТ ХК «Київміськбуд» завоювало численні нагороди, визнання та відзнаки як в Україні, так і на міжнародному рівні. Компанія отримувала звання «Лідер галузі» протягом кількох років, підтверджуючи свою позицію як лідера в будівельній індустрії. У 2020 році ПрАТ ХК «Київміськбуд» став володарем багатьох престижних нагород, серед яких «Лідер галузі — 2020», «Вибір країни – 2020», а також звання кращого забудовника на ринку первинної нерухомості Києва за версією різних порталів і видань. Компанія також посіла перше місце в рейтингах столичних забудовників за версією «Мінфін» та інших видань.

У попередні роки «Київміськбуд» отримав численні відзнаки, які відображають його досягнення в галузі будівництва та корпоративної репутації. У 2019 році компанія здобула звання «Лідер року 2018» та «Досягнення року», підтвердивши свою позицію на ринку як надійний забудовник і один із кращих роботодавців. Подібні нагороди компанія отримувала і в попередніх роках, що вказує на стабільність та постійний розвиток.

ПрАТ ХК «Київміськбуд» також має міжнародне визнання. Компанія неодноразово отримувала міжнародні призи за якість, інновації та корпоративну репутацію. Зокрема, у 2013 році ПрАТ ХК «Київміськбуд» був нагороджений

почесною грамотою Київської міськдержадміністрації, а також переміг у різних категоріях на міжнародних виставках та конкурсах. Такі нагороди підкреслюють високі стандарти, яких дотримується компанія, і її значний внесок у розвиток будівельної галузі. [53]

За 29 років роботи ПрАТ ХК «Київміськбуд» було збудовано понад 45 мільйонів квадратних метрів житла, в тому числі сотні дитячих садків, шкіл, медичних установ, кінотеатрів та бібліотек. Значна частина дорожньої інфраструктури, інженерних мереж та комунікацій у Києві також з'явилася завдяки зусиллям компанії. Додатково, протягом цього часу залучено майже мільярд гривень внутрішніх інвестицій у будівництво.

За свою історію ПрАТ ХК «Київміськбуд» вивчив кілька поколінь висококваліфікованих фахівців, майже 2000 з яких отримали урядові та державні нагороди за внесок у розвиток будівельної галузі. Майже 400 працівників були удостоєні почесного звання «Заслужений працівник галузі». Компанія продовжує відігравати важливу роль у сучасному Києві, демонструючи інноваційний підхід до будівництва та стабільне прагнення до розвитку.

ПрАТ ХК «Київміськбуд» розташований у місті Києві, за адресою: вулиця Михайла Омеляновича-Павленка, будинок 4/6. Дана адреса вважається основним місцем діяльності компанії, хоча також існують інші підрозділи та філії. Компанія має статус зареєстрованої, що підтверджено номером запису 10701200000000182 у Єдиному державному реєстрі. (Додаток А)

Організаційна форма ПрАТ ХК «Київміськбуд» - акціонерне товариство, із статутним капіталом у 16534620 гривень. Основним акціонером виступає Територіальна громада міста Києва, що володіє 80% акцій через Департамент комунальної власності Київської міської ради.

Станом на 2024 р., компанія займається наступним різновидом робіт: (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Різновиди діяльності ПрАТ ХК «Київміськбуд», 2024 р.

Вид діяльності	Опис
Організація будівництва	Комплексне планування та керівництво будівельними роботами, що включає управління процесами, робочою силою та обладнанням.
Оптова торгівля будівельними матеріалами	Продаж будівельних матеріалів великими партіями, що використовуються в будівництві, ремонтних роботах та обслуговуванні будівель.
Діяльність холдингових компаній	Управління холдингом, який об'єднує кілька дочірніх компаній, що займаються різними аспектами будівництва та інфраструктури.
Послуги в галузі нерухомості	Надання послуг із купівлі, продажу, оренди нерухомості, а також консультацій у сфері управління нерухомим майном.
Інжинірингові та інженерні роботи	Надання технічних та інженерних послуг у галузі будівництва, включаючи проектування, інспекцію та технічне консультування.
Будівництво житлових і нежитлових будівель	Зведення різних видів будівель, як житлового, так і нежитлового призначення, таких як комерційні, громадські та промислові споруди.

Проаналізувавши таблицю 2.1 ми зауважили, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» вважається комплексною будівельною компанією, що охоплює різні аспекти будівництва, від оптової торгівлі будівельними матеріалами до інжинірингових робіт та управління нерухомістю. Такий широкий спектр діяльності дозволяє компанії бути лідером у будівельній галузі та ефективно конкурувати на ринку. Завдяки своїй багатогранності, ПрАТ ХК «Київміськбуд» впродовж своєї діяльності, постійно задовольняє потреби різних клієнтів та підтримує високий рівень якості на всіх етапах будівництва.

Компанія має багатьох відокремлених суб'єктів та дочірніх підприємств, що дозволяє їй ефективно управляти своїми активами та ресурсами. Більш детально кожну з компаній, ми відобразили на рисунку в таблиці 2.2:

Таблиця 2.2

Дочірні компанії ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Компанія	ЄДРПОУ	Частка акцій
Приватне акціонерне товариство «Асфальтобетонний завод «	04012425	29%
Приватне акціонерне товариство «Трест Київспецбуд»	04012744	25%
Приватне акціонерне товариство «Полар-Україна»	014357846	22%

Продовж. табл. 2.2

Публічне акціонерне товариство «Трест «Київміськбуд-3»	04012678	30%
Приватне акціонерне товариство «АТП-1»	03746384	30%
Акціонерне товариство «Жуляни»	04012170	30%
Акціонерне товариство «Проектно-технологічний інститут «Київоргбуд»	04012951	36%
Приватне акціонерне товариство «Експериментально-механічний завод «Металіст»	05309512	30%
Приватне акціонерне товариство «Домобудівний комбінат №4»	05503160	30%
Приватне акціонерне товариство «Київопорядкомплект»	05503326	10%
Приватне акціонерне товариство «Автотранспортне підприємство № 2»	04012520	30%
Публічне акціонерне товариство «Експериментально-механічний завод»	05503266	30%
Приватне акціонерне товариство «Трест київпідземшляхбуд-2»	04012721	20%
Приватне акціонерне товариство «деревообробний комбінат №7»	30531566	25%
Приватне акціонерне товариство «Київбуддеталькомплект»	04012419	29%
Приватне акціонерне товариство «Трест «Київелектромонтаж»	04012750	26%
Приватне акціонерне товариство «Тайга»	13685175	29%
Приватне акціонерне товариство «Буд.транс»	32250695	30%
Приватне акціонерне товариство «Трест Київміськбуд-6»	04012885	30%

ПрАТ ХК «Київміськбуд» має значний портфель дочірніх компаній, що охоплює широкий спектр діяльності в будівельній галузі. Вище зазначені дочірні компанії займаються різними аспектами будівництва, такими як: виробництво асфальтобетону, спеціалізовані будівельні роботи, інженерні та проектно-технологічні послуги, а також транспортування та монтаж. Така диверсифікація дозволяє ПрАТ ХК «Київміськбуд» ефективно конкурувати на ринку, забезпечуючи комплексний підхід до будівництва та можливість задовольнити потреби широкого кола клієнтів. Завдяки зазначеній мережі дочірніх компаній, ПрАТ ХК «Київміськбуд» залишається ключовим гравцем у будівельній індустрії України.

Серед уповноважених осіб компанії – генеральний директор Василь Іванович Олійник та бухгалтер Світлана Андріївна Шевчук, які відповідають за фінансову та адміністративну діяльність компанії. Станом на 2024 р. ПрАТ ХК «Київміськбуд» має стабільне фінансове становище. Компанія зареєстрована як

платник ПДВ з індивідуальним податковим номером 235270526654 та має дійсне свідоцтво платника ПДВ станом на поточний рік. Також «ПрАТ ХК «Київміськбуд» виступає великим платником податків, з обліком у центральному міжрегіональному управлінні ДПС в Київській області по роботі з великими платниками податків. Компанія не має податкового боргу та боргу по ЄСВ, що свідчить про стабільне фінансове управління та відповідність податковому законодавству та виступає позитивним сигналом для інвесторів та партнерів, які працюють з ПрАТ ХК «Київміськбуд».

Організаційна структура подана в Додатку А. Ми зауважили, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» має лінійну структуру управління, яка передбачає чітку ієрархію та прямі зв'язки між керівником і підлеглими. Лінійна структура управління забезпечує ефективну координацію та контроль діяльності підприємства, дозволяє голові правління - президенту оперативно приймати рішення та керувати різними аспектами діяльності компанії.

На чолі ПрАТ ХК «Київміськбуд» стоїть голова правління - президент, який відповідає за загальне керівництво та стратегічне планування. Безпосередньо під його керівництвом знаходяться різні департаменти та відділи, які займаються спеціалізованими завданнями, такими як безпека, фінанси, будівництво, продажі та інші. Така структура дозволяє чітко розподілити обов'язки та забезпечити ефективну комунікацію між різними рівнями управління.

Департамент безпеки та інформаційних технологій, відповідає за захист інформації та безпеку підприємства. Відділ авто забезпечення займається логістикою та обслуговуванням транспортних засобів, а департамент технічного забезпечення та комплектації будівництва відповідає за забезпечення будівельних об'єктів матеріалами та обладнанням. Інші департаменти, як-от департамент фінансів та економіки, відділ документообігу, департамент правового супроводу, зосереджені на управлінні фінансами, правових питаннях та документацією. Відділи та департаменти тісно взаємодіють між собою, що дозволяє забезпечити ефективну роботу підприємства та досягнення

поставлених цілей Більш детально основні завдання кожного з відділів/департаментів даного підприємства, подано в Додатку В.

На наступному етапі даного дослідження, ми більш детально проаналізували основні фінансові показники ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр. на основі даних Додатку Г та Додатку Ж: (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Динаміка основних фінансових показників ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2023/2021	2023/2022	2023/2021	2023/2022
Чистий дохід від реалізації послуг, товарів	2289464	1806421	2035362	-254102	228941	-11,1	12,7
Собівартість реалізованих послуг, товарів	2145962	1601537	2064804	-81158	463267	-3,8	28,9
Валовий прибуток (збиток)	143502	204884	-29442	-172944	-234326	-120,5	-114,4
Чистий дохід (збиток)	5050	-35881	-111645	-116695	-75764	-2310,8	211,2
Чисельність працівників	350	321	185	-165	-136	-47,1	-42,4
Основні засоби	231023	205058	206629	-24394	1571	-10,6	0,8
Оборотні активи	16396002	16234976	14441607	-1954395	-1793369	-11,9	-11,05
Власний капітал	1485404	1457994	1223270	-262134	-234724	-17,6	-16,1
Зобов’язання	15265642	15106137	13511622	-1754020	-1594515	-11,49	-10,6
Активи підприємства	16751046	16564131	14734892	-2016154	-1829239	-12,04	-11,04
Фондовіддача	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-
Фондомісткість	9,9	8,8	9,9	-	1,1	-	12,5
Матеріаловіддача	7,2	8,9	7,1	-0,1	-1,8	-1,4	-20,2
Матеріаломісткість	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-
Рентабельність підприємства	0,2	-1,9	-5,5	-5,7	-3,6	-2850	189,5
Рентабельність товарів/послуг	93,7	88,7	101,4	7,7	12,7	8,2	14,3
Рентабельність активів	731,7	916,9	723,9	-7,8	-193	-1,1	-21,05

Продовж. табл. 2.3

Рентабельність власного капіталу	64,9	80,7	60,1	-4,8	-20,6	-7,4	-25,5
Продуктивність праці працівників	14,4	-111,8	-603,5	-617,9	-491,7	-4290,9	439,8

Аналіз динаміки основних фінансових показників ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021–2023 рр. відображає різні аспекти діяльності підприємства, враховуючи складні економічні умови, спричинені пандемією COVID-19 у 2021 р. та війною з росією, що триває з 2022 р. до сьогоднішнього дня. Значні коливання у фінансових показниках демонструють вплив глобальних подій на діяльність компанії. Наприклад, чистий дохід від реалізації товарів та послуг знизився з 2 289 464 тис. грн у 2021 р. до 1 806 421 тис. грн у 2022 р., що було пов’язано з економічною невизначеністю, спричиненою пандемією. Проте у 2023 р. цей показник зріс до 2 035 362 тис. грн, що свідчить про поступове відновлення діяльності, навіть за умов триваючої війни.

Собівартість реалізованих товарів і послуг продемонструвала аналогічну тенденцію, зменшившись у 2022 р. до 1 601 537 тис. грн порівняно з 2 145 962 тис. грн у 2021 р. Водночас у 2023 р. даний показник зріс до 2 064 804 тис. грн, що відображає збільшення обсягів діяльності та відповідні витрати на виробництво.

Валовий прибуток у 2023 р. впав до -29 442 тис. грн після різкого зростання до 204 884 тис. грн у 2022 р., що, ймовірно, пов’язано з нестабільністю ринку через військові дії та обмеження у ланцюгах постачання. Чистий дохід також демонструє негативну динаміку, зниження до -111 645 тис. грн у 2023 р. порівняно з 5 050 тис. грн у 2021 р. Така динаміка відображає важкі умови для ведення бізнесу у період війни.

Зниження чисельності працівників з 350 у 2021 р. до 185 у 2023 р. вказує на зменшення виробничих потужностей та часткову оптимізацію витрат, а також

вважається наслідком безпосереднього впливу війни на робочу силу та інфраструктуру.

Інші фінансові показники, такі як рентабельність та продуктивність праці, також демонструють спад. Рентабельність підприємства впала з 0,2% у 2021 р. до -5,5% у 2023 р., тоді як продуктивність праці знизилася з 14,4 до -603,5 у ті ж роки. Це може бути наслідком порушень у ланцюгах постачання, зменшення обсягів робіт і високої невизначеності, спричиненої війною.

Загалом, аналіз динаміки основних фінансових показників ПрАТ ХК «Київміськбуд» відображає значний вплив пандемії COVID-19 та війни з росією на діяльність компанії. Попри складні умови, компанія демонструє певні ознаки відновлення, що свідчить про її адаптивність і здатність долати виклики.

Далі ми більш детально дослідили організацію бухгалтерського обліку на підприємстві. Було зауважено, що станом на 2024 р. ПрАТ ХК «Київміськбуд» використовується автоматизований облік, який було впроваджено за допомогою сучасних технологій і програмних систем. Використання таких програм, як MEDoc та Microsoft Office (Word, Excel), дозволяє компанії оптимізувати процеси бухгалтерського обліку, покращити ефективність та знизити ризик помилок. MEDoc — це популярна програма в Україні, яка спеціалізується на електронному документообігу та бухгалтерії, що забезпечує швидкий обмін інформацією та легкість у користуванні. Microsoft Office, зокрема програми Word та Excel, надає додаткові інструменти для обробки даних та створення звітів.

Основні елементи автоматизованого обліку ПрАТ ХК «Київміськбуд» більш детально проаналізовані в таблиці 2.4:

Таблиця 2.4

Основні елементи автоматизованого обліку ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Елемент обліку	Опис
MEDoc	Програма для електронного документообігу та бухгалтерії. Використовується для складання електронних документів, обміну з контролюючими органами, подання електронної фінансової звітності: податкові декларації, фінансові звіти тощо. Програму також використовують для ведення обліку договорів, накладних та інших документів, пов’язаних із будівельною діяльністю.

Продовж. табл. 2.4

Microsoft Excel	Програма для обробки даних та створення електронних таблиць. Застосовується для ведення внутрішніх облікових розрахунків, підготовки аналітичних звітів, обрахунків виробничих витрат, управління бюджетами та прогнозування. Завдяки Excel, компанія має можливість ефективно структурувати дані та забезпечити їхню наочність.
Microsoft Word	Програма для створення та редагування текстових документів. Використовується для підготовки внутрішньої документації, звітів, договорів, листів та іншої документації. Word дозволяє легко форматувати текст, вставляти графіки та таблиці, що робить його важливим інструментом для документального обліку.

Виокремивши основні аспекти автоматизованого обліку на ПрАТ ХК «Київміськбуд» далі ми визначили сам процес бухгалтерського обліку за використанням вище згаданих програм: (рис. 2.2)

Рис. 2.2 Процес автоматизованого бухгалтерського обліку на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Автоматизація обліку на ПрАТ ХК «Київміськбуд» значно підвищує ефективність та точність бухгалтерських процесів, забезпечуючи безперервний потік даних і швидке їхнє оброблення. Завдяки використанню передових програм, таких як MEDoc та Microsoft Office Excel, компанія отримує гнучкість у роботі з фінансовими документами, ефективну підготовку звітності та можливість швидко реагувати на запити регулювальних органів - це також спрощує процес архівування та забезпечує збереження критично важливої інформації. Такий підхід дозволяє компанії ефективно управляти своїми фінансами, зберігати відповідність законодавчим вимогам та зменшувати ризик помилок.

2.2. Організаційне та методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з будівельними матеріалами на підприємстві

Як уже було зазначено в розділі 1, будівництво вважається однією з ключових галузей економіки, яка має велике значення для економічного та соціального розвитку будь-якої країни. Дана сфера, що виникла ще в давні часи і продовжує постійно розвиватися та вдосконалюватися. Підприємницька діяльність ПрАТ ХК «Київміськбуд», яка включає будівництво, регулюється відповідними законами та нормативними актами, які ми більш дательно проаналізували в пункті 1.2. Важливість коректного ведення бухгалтерського обліку в будівництві полягає у забезпеченні прозорості та відповідності законодавству та як результат - сприяє стабільному розвитку галузі та підвищує довіру інвесторів.

Облік будівельних матеріалів відрізняється від обліку виробничих матеріалів у ряді ключових аспектів - ці відмінності виникають через специфіку галузі будівництва, а також через особливості процесу виробництва та використання матеріалів у будівництві. Нижче в таблиці 2.5, більш детально виокремлено основні відмінності між обліком будівельних матеріалів і виробничих матеріалів:

Таблиця 2.5

Основні відмінності бухгалтерського обліку будівельних матеріалів і виробничих матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Критерій	Облік будівельних матеріалів	Облік виробничих матеріалів
Призначення матеріалів	Використовуються в будівельних проектах, що часто мають тривалий термін виконання і потребують значної кількості матеріалів	Застосовуються у виробничому процесі для виготовлення готової продукції
Метод обліку	Враховуються як частина витрат за будівельним контрактом, витрати розподіляються між різними проектами	Включаються у собівартість продукції, витрати розподіляються між різними продуктами
Облік вартості	Вартість може змінюватися через інфляцію, коливання цін на ринку, різноманітні види будівельних матеріалів	Вартість матеріалів зазвичай стабільніша, що дозволяє більш точно визначати собівартість продукції
Особливості контролю	Важливо забезпечити точний контроль запасів, оскільки відсутність матеріалів може зупинити будівельні роботи	Контроль запасів спрямований на підтримання оптимального рівня для забезпечення безперервного виробництва
Фінансове звітування	Витрати на будівельні матеріали впливають на оцінку будівельного контракту та рентабельність проекту	Витрати на виробничі матеріали відображаються у фінансовій звітності через собівартість виробленої продукції

Проаналізувавши таблицю 2.5 ми зауважили, що основні відмінності між обліком будівельних матеріалів та виробничих матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» полягають в їхньому призначенні та способі використання. Будівельні матеріали вважаються більш гнучкими в обліку, оскільки їхня вартість часто змінюється через тривалий цикл будівництва і ринкові коливання - це вимагає ретельного контролю запасів та точного розподілу витрат між різними будівельними проектами. Облік виробничих матеріалів, навпаки, має більш стабільну основу, оскільки вони використовуються у процесі виробництва готової продукції. В цьому випадку витрати зазвичай включаються в собівартість продукції, що дозволяє більш точно відображати фінансові результати. Контроль за обліком матеріалів у виробництві спрямований на підтримання оптимального рівня запасів, тоді як у будівництві — на своєчасне постачання матеріалів для забезпечення безперервного будівельного процесу.

Розглянувши організацію обліку на ПрАТ ХК «Київміськбуд» в розрізі синтетичного обліку ми зауважили, що для контирування господарських проведень із наявності та руху будівельних матеріалів на підприємстві, компанія використовує рахунок 2 класу «Запаси» - 20 «Виробничі запаси» у розрізі субрахунку 205 «Будівельні матеріали». Даний рахунок активний, балансовий. За дебетом відображається надходження будівельних матеріалів, за кредитом – їх списання. На субрахунку групується інформація щодо суми даних активів.

Аналітичний облік будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» здійснюється з метою точного відстеження руху матеріалів, контролю запасів і забезпечення ефективного управління будівельними проектами. Даний облік включає в себе детальну інформацію про кожен вид будівельних матеріалів, їхнє призначення, кількість та інші важливі характеристики. Аналітичний облік дозволяє відстежувати витрати на матеріали в розрізі проектів і здійснювати контроль за ефективним використанням ресурсів: (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Аналітичний облік будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Параметр	Опис
Найменування матеріалу	Назва конкретного виду будівельного матеріалу, який обліковується в аналітичному обліку.
Кількість	Кількість матеріалу, яка наявна на складі або використовується в будівельному процесі.
Вартість	Вартість будівельного матеріалу за одиницю виміру (наприклад, за кубічний метр, тонну чи штуку).
Призначення	Вказівка на те, в яких проектах чи етапах будівництва використовується матеріал.
Постачальник	Інформація про постачальника, від якого було отримано будівельний матеріал.
Дата надходження	Дата, коли матеріал було отримано на склад або у використання в будівельному процесі.
Відповідальна особа	Ім’я особи, відповідальної за облік та зберігання цього матеріалу.
Місце зберігання	Місце, де зберігається будівельний матеріал, наприклад, на складі або безпосередньо на будівельному майданчику.
Примітки	Додаткова інформація, яка може бути важливою для обліку матеріалу, наприклад, щодо особливостей зберігання або умов використання.

Виокремивши основні аспекти аналітичного обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» ми також зауважили, що даний облік ведеться за

використанням програмного забезпечення MEDoc де групується інформація за використанням наступних аналітичних рахунків: (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Аналітичні рахунки обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Назва групи будівельних матеріалів	Субрахунок	Опис
Цементні матеріали	2051	Включає всі види цементу, використовувані в будівельних роботах, таких як заливка фундаменту та бетонні конструкції.
Металеві конструкції	2052	Включає металеві балки, арматуру та інші металеві вироби, необхідні для будівництва та зміцнення споруд.
Дерев'яні матеріали	2053	Включає деревину, дошки, бруси та інші дерев'яні матеріали, що використовуються в будівельних процесах.
Покрівельні матеріали	2054	Включає різні типи матеріалів для покрівлі, такі як черепиця, шифер, покрівельний метал, які застосовуються для створення дахів.
Оздоблювальні матеріали	2055	Включає фарби, лаки, шпаклівку та інші оздоблювальні матеріали, що використовуються для внутрішніх і зовнішніх робіт.
Теплоізоляційні матеріали	2056	Включає утеплювачі, пінопласт, мінеральну вату та інші матеріали, що використовуються для теплоізоляції будівель.
Гідроізоляційні матеріали	2057	Включає матеріали, призначені для гідроізоляції будівель, такі як мембрани, плівки та рідкі гідроізоляційні покриття.
Електротехнічні матеріали	2058	Включає електричні кабелі, розетки, вимикачі та інші електротехнічні компоненти, необхідні для електромонтажних робіт.
Сантехнічні матеріали	2059	Включає труби, фітинги, сантехнічне обладнання, яке використовується для водопостачання та водовідведення в будівлях.
Скляні матеріали	20510	Включає вікна, скло, скляні панелі та інші скляні компоненти, які використовуються в будівництві для освітлення та фасадів.

Розглянувши інформацію щодо аналітичних рахунків обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» ми зауважили, що компанія використовує структурований підхід до обліку різних видів матеріалів, що дозволяє ефективно керувати запасами та контролювати витрати. Така система обліку забезпечує точне розмежування будівельних матеріалів за їхнім призначенням і функцією в будівельному процесі, що сприяє оптимізації

ресурсів, підвищенню точності звітності та кращому плануванню проектів. Вона також допомагає покращити ефективність будівельних робіт, забезпечуючи прозорість та контроль на всіх етапах будівництва.

Виокремивши дані щодо синтетичного та аналітичного обліку будівельних матеріалів, далі ми більш детально розглянули основні бухгалтерські проведення з обліку даних активів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»: (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

Типова кореспонденція рахунків з обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

№ п/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Виготовлення та доробка будівельних матеріалів		
1.1	Відпуск матеріалів на виготовлення будівельних матеріалів у допоміжних виробництвах	238	201
1.2	Виготовлення будівельних матеріалів у допоміжних виробництвах	205	238
1.3	Доробка будівельних матеріалів у допоміжних виробництвах	205	238
2	Надходження будівельних матеріалів від постачальника		
2.1	При наступній оплаті		
2.1.1	Отримано будівельні матеріали від постачальника	205	631
2.1.2	Відображено податковий кредит з ПДВ	64	631
2.1.2	Перераховано постачальнику кошти за будівельні матеріали	631	311
2.2	При попередній оплаті		
2.2.1	Перераховано постачальнику аванс за будівельні матеріали	371	311
2.2.2	Відображено податковий кредит з ПДВ	64	631
2.2.3	Одержано будівельні матеріали від постачальника	205	631
2.2.4	Здійснено взаємозалік заборгованостей	631	371
3	Уцінка та дооцінка будівельних матеріалів		
3.1	Уцінка будівельних матеріалів	946	205
3.2	Дооцінка будівельних матеріалів	946	205
4	Списання основного засобу та оприбуткування будівельних матеріалів		
4.1	Списано будівлю	977	103
4.2	Списано знос	131	103
4.3	Оприбутковано будівельні матеріали (цеглу)	205	746
5	Використання будівельних матеріалів на поточний ремонт		
5.1	Списано будівельні матеріали на поточний ремонт будівлі цеху	91	205
5.2	Списано будівельні матеріали на поточний ремонт будівлі адміністрації	92	205
5.3	Списано будівельні матеріали на поточний ремонт приміщення збуту	93	205
6	Використання будівельних матеріалів на капітальний ремонт		
6.1	Списано будівельні матеріали на капітальний ремонт	152	205

Дослідивши основні бухгалтерські проведення ПрАТ ХК «Київміськбуд» з обліку будівельних матеріалів ми зауважили, що кожне з них здійснюється на основі первинної документації, в якій зазначається наступна інформація: (табл. 2.9:

Таблиця 2.9

Різновид інформації, що групується в первинних документах з обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Категорія інформації	Опис
Найменування будівельних матеріалів	Назва кожного типу матеріалів, які використовуються в будівельних проектах, включаючи цемент, пісок, щебінь, цеглу, бетон, металоконструкції, та інші.
Кількість матеріалів	Кількість кожного виду будівельних матеріалів, що знаходяться в запасах на певну дату.
Вартість одиниці матеріалу	Вартість кожного виду матеріалу за одиницю виміру (наприклад, за тонну, кубічний метр або штуку).
Загальна вартість запасів	Сумарна вартість всіх будівельних матеріалів, що обліковуються на субрахунку 205, визначена на основі їхньої кількості та вартості за одиницю.
Дата придбання	Дата, коли будівельні матеріали були придбані для проектів компанії.
Постачальник матеріалів	Інформація про постачальника або виробника, від якого були отримані будівельні матеріали.
Призначення матеріалів	Вказівка на те, для яких будівельних проектів або контрактів призначені ці матеріали.
Методи обліку	Опис методів оцінки будівельних матеріалів, таких як середня вартість, FIFO, тощо.
Особливості зберігання	Вказівка на умови зберігання, такі як температурні вимоги, необхідність захисту від вологи, тощо.
Примітки та додаткова інформація	Будь-які додаткові відомості щодо будівельних матеріалів, наприклад, щодо їхньої придатності або терміну зберігання.

Ми зауважили, що первинні документи з обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» полягає в тому, що компанія використовує комплексний підхід до збору та організації інформації - це забезпечує ретельний облік усіх аспектів, пов’язаних з будівельними матеріалами, починаючи від найменувань і кількості до загальної вартості, постачальників та методів обліку. Така систематизація дозволяє керівництву компанії отримувати точні дані для прийняття обґрунтованих рішень, а також сприяє прозорості обліку та звітності. Крім того, цей підхід підвищує ефективність управління запасами та сприяє оптимізації витрат на будівельні проєкти.

Основні первинні документи, які необхідні для обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» більш детально згруповано в таблиці 2.10:

Таблиця 2.10

Основні первинні документи, які необхідні для обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Назва первинного документу	Призначення
Видаткова накладна	Використовується для фіксування відпуску будівельних матеріалів зі складу. Включає інформацію про види, кількість і вартість матеріалів, а також їх отримувачів.
Товаро-транспортна накладна	Оформлює транспортування будівельних матеріалів від постачальника до складу або між об'єктами компанії. Містить дані про вид матеріалів, їх кількість і маршрут транспортування.
Прибутковий ордер	Засвідчує факт надходження будівельних матеріалів на склад або інше місце зберігання. Використовується для реєстрації прийому матеріалів на баланс підприємства.
Акт приймання матеріалів	Підтверджує отримання та прийняття матеріалів на склад. Включає дані про кількість, якість і відповідність стандартам.
Картка складського обліку	Відображає рух та залишки будівельних матеріалів на складі. Використовується для ведення складського обліку та контролю запасів.
Матеріальний звіт	Оформлює використання будівельних матеріалів у будівельних проєктах. Включає дані про кількість використаних матеріалів, їх вартість та мету використання.
Облікова відомість	Містить інформацію про всі операції, пов'язані з будівельними матеріалами, такі як придбання, відпуск та інвентаризація.
Замовлення на переміщення	Використовується для організації переміщення будівельних матеріалів між різними об'єктами або складами. Включає дані про тип матеріалів, їх кількість та пункт призначення.
Накладна на відпуск матеріалів	Підтверджує відпуск будівельних матеріалів для використання на будівельних об'єктах. Включає дані про кількість, вартість та отримувача матеріалів.

Після розгляду основних первинних документів, які використовуються для обліку будівельних матеріалів, наступним кроком буде вивчення руху цих матеріалів в рамках діяльності ПрАТ ХК «Київміськбуд». Схема руху будівельних матеріалів (рис. 2.3) дозволить нам візуалізувати процеси, пов'язані з прийомом, зберіганням, переміщенням та використанням матеріалів, що допомагає забезпечити ефективний облік та прозорість у роботі будівельного підприємства.

Рис. 2.3 Схема руху будівельних матеріалів та їх документальне оформлення на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Оскільки всі запаси здебільшого надходять до головного складу, а потім розподіляються по різних будівельних об’єктах, для ПрАТ ХК «Київміськбуд» важливо мати добре організовану систему складського обліку, адже саме вона дозволяє контролювати наявність необхідних матеріалів, забезпечує обробку замовлень з будівельних майданчиків, сприяє оптимізації використання ресурсів і сприяє економії.

Для внутрішнього обліку будівельних матеріалів, не існує єдиних стандартних форм, адже кожне підприємство обирає свої форми, які, однак, повинні містити основні реквізити та відповідати чинним нормативним вимогам. Проте ПрАТ ХК «Київміськбуд» для забезпечення точності і правильності формування первинної документації, використовує сучасні інформаційно-технічні засоби, що значно спрощують процес створення первинних документів

та дозволяють використовувати готові шаблони з обов’язковими реквізитами, які можна коригувати та додавати необхідні дані: (рис. 2.4)

Обов'язкові реквізити

- Назва документа – чітко вказує тип документу (наприклад, накладна, акт приймання-передачі тощо).
- Дата оформлення – вказує дату створення документу.
- Назва організації – офіційна назва ПрАТ ХК «Київміськбуд».
- Опис будівельних матеріалів – вказуються типи та кількість будівельних матеріалів.
- Одиниця виміру – визначає, в яких одиницях вимірюються матеріали (тонни, кубічні метри, штуки тощо).
- Вартість одиниці – ціна за кожну одиницю будівельних матеріалів.
- Загальна вартість – підрахунок загальної вартості згідно з кількістю матеріалів та вартістю одиниці.
- Підписи відповідальних осіб – підписи осіб, які видали та отримали матеріали, що підтверджує їхню згоду з інформацією в документі.

Додаткові реквізити

- Призначення матеріалів – вказує, для якого будівельного проекту чи контракту ці матеріали призначені.
- Номер будівельного контракту – ідентифікаційний номер проекту або контракту.
- Особливі умови зберігання – інформація про умови, яких слід дотримуватися для правильного зберігання матеріалів (температурний режим, вологість тощо).
- Інформація про постачальника – назва та реквізити постачальника, що надала матеріали.
- Додаткові зауваження – будь-яка додаткова інформація, яка може бути важливою для обліку або використання матеріалів.

Рис. 2.4 Обов’язкові та додаткові реквізити первинних документів з обліку будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Зазначені реквізити гарантують точність обліку будівельних матеріалів та забезпечують легкість у відстеженні запасів, переміщенні та використанні матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд».

Тож, організаційне та методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд» побудоване на принципах ефективності, точності та дотримання нормативних вимог. Компанія використовує сучасні автоматизовані системи обліку, що дозволяють забезпечити надійний контроль за рухом будівельних матеріалів та їхнім

використанням у будівельних проектах. Методичне забезпечення включає застосування затверджених стандартів бухгалтерського обліку, які дозволяють забезпечити прозорість і достовірність фінансової звітності. Організаційне забезпечення передбачає чітке визначення відповідальності за облік та документування операцій з будівельними матеріалами, включаючи використання первинних документів, належного контролю за запасами та своєчасної інвентаризації. Такий підхід гарантує, що облік операцій з будівельними матеріалами проводиться відповідно до найкращих практик і забезпечує достовірність фінансової інформації для прийняття управлінських рішень.

2.3. Оподаткування операцій з будівельними матеріалами

Оподаткування операцій з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд» підпадає під дію Податкового кодексу України, який регулює питання оподаткування суб'єктів господарювання. До галузі будівництва у розрізі будівельних матеріалів виділяють два податки: податок на додану вартість (ПДВ) та податок на прибуток. Відповідно до статей 9 та 10 Податкового кодексу, ці податки належать до обов'язкових для сплати і забезпечує надходження до державного бюджету.

Особливості справляння податку на додану вартість (ПДВ) на будівельні матеріали в рамках довгострокових контрактів передбачають кілька ключових аспектів, які застосовуються на ПрАТ ХК «Київміськбуд». Перш за все, відповідно до пункту 187.9 статті 189 Податкового кодексу України (ПКУ), податкові зобов'язання з ПДВ виникають на дату фактичної передачі будівельних матеріалів, що підтверджується документально, зокрема накладною, товаро-транспортною накладною або ж рахунком-фактурою.

База оподаткування як за довгостроковими контрактами визначається згідно з пунктом 188.1 статті 188 ПКУ, де вона дорівнює загально договірній вартості контракту, але не може бути нижчою за звичайні ціни. Таким чином,

при обліку будівельних матеріалів у контексті зазначених контрактів, ПрАТ ХК «Київміськбуд» завжди враховує дані аспекти для правильного визначення податкової бази.

Податковий кредит для ПрАТ ХК «Київміськбуд», як виконавця будівельних робіт визначається за загальними правилами, зазначеними в підпунктах 198.3 та 198.6 статті 198 ПКУ. Податковий кредит звітного періоду розраховується на основі договірної вартості будівельних матеріалів, використаних у будівельних операціях, але не вище за звичайні ціни. Важливою умовою для включення суми ПДВ до податкового кредиту є те, що придбані будівельні матеріали використовуються у межах господарської діяльності компанії. Ми визначили, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» при визначенні податкового кредиту завжди дотримується правил щодо застосування податкових накладних та враховувати право на податковий кредит протягом 12 місяців з моменту їх виписки.

Різниця між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом визначає суму, яка підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню, як передбачено пунктом 200.1 статті 200 ПКУ. Це особливо важливо для обліку операцій з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд», де належне розуміння та виконання податкових зобов'язань впливає на фінансову звітність і рентабельність компанії.

Особливості оподаткування ПДВ у сфері будівельних операцій включають певні зміни, введені Законом України від 20 вересня 2022 року № 2600-IX. Цей закон вносить корективи до порядку обліку і сплати ПДВ, зокрема, щодо об'єктів нерухомого майна, які ще перебувають у стадії будівництва. У контексті ПрАТ ХК «Київміськбуд» ці зміни означають, що податкові зобов'язання з ПДВ можуть бути розраховані за касовим методом, тобто податок нараховується лише тоді, коли є реальний дохід, з якого він може бути сплачений.

Згідно з податковим законодавством, оподаткування податком на додану вартість (ПДВ) у рамках довгострокового контракту замовника будівництва має свої особливості. Відповідно до пункту 198.2 статті 198 Податкового кодексу

України (ПКУ), замовник має право на віднесення сум до податкового кредиту лише за умови отримання будівельних матеріалів та оформлення накладних - це означає, що лише при отриманні товарів або послуг замовник може збільшити свій податковий кредит на суму ПДВ, яка була включена до вартості даних активів на підставі отриманих від нього податкових накладних.

Вище наведений підхід до оподаткування операцій з будівельними матеріалами дозволяє знизити податковий тиск і створити більш прозорі умови для інвестицій у сфері нерухомості. Він також враховує специфіку будівельного процесу, в якому часто виникають ситуації з незавершеним будівництвом або попередніми замовленнями на майбутні об’єкти. Нові правила оподаткування створюють умови для стабільного фінансового планування та сприяють ефективнішому веденню обліку на ПрАТ ХК «Київміськбуд».

На ПрАТ ХК «Київміськбуд» оподаткування будівельних матеріалів податком на прибуток відбувається за різних обставин. Вартість будівельних матеріалів включається у собівартість будівельних проектів - це означає, що витрати на закупівлю матеріалів збільшують загальні витрати підприємства, що впливає на оподатковуваний прибуток. Податок на прибуток на ПрАТ ХК «Київміськбуд» розраховується на основі прибутку, який визначається як різниця між доходами та витратами підприємства. Однією з таких витрат виступає вартість будівельних матеріалів. Чим вища ця вартість, тим менше прибутку залишається на оподаткування, що в результаті зменшує податкове навантаження.

Крім того, вартість будівельних матеріалів впливає на обчислення амортизаційних витрат. Будівельні матеріали, які використовуються у процесі будівництва, піддані амортизації разом із основними фондами - це дозволяє зменшити оподатковуваний прибуток шляхом включення амортизаційних витрат у витрати підприємства. Важливо також враховувати, що правильне оформлення документації щодо придбання та використання будівельних матеріалів – ключовий момент для коректного обліку витрат та оподаткування.

Це включає в себе належне ведення обліку витрат на матеріали, зберігання відповідних документів та дотримання податкового законодавства.

Загалом, процес оподаткування будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» має наступний вигляд: (рис. 2.5)

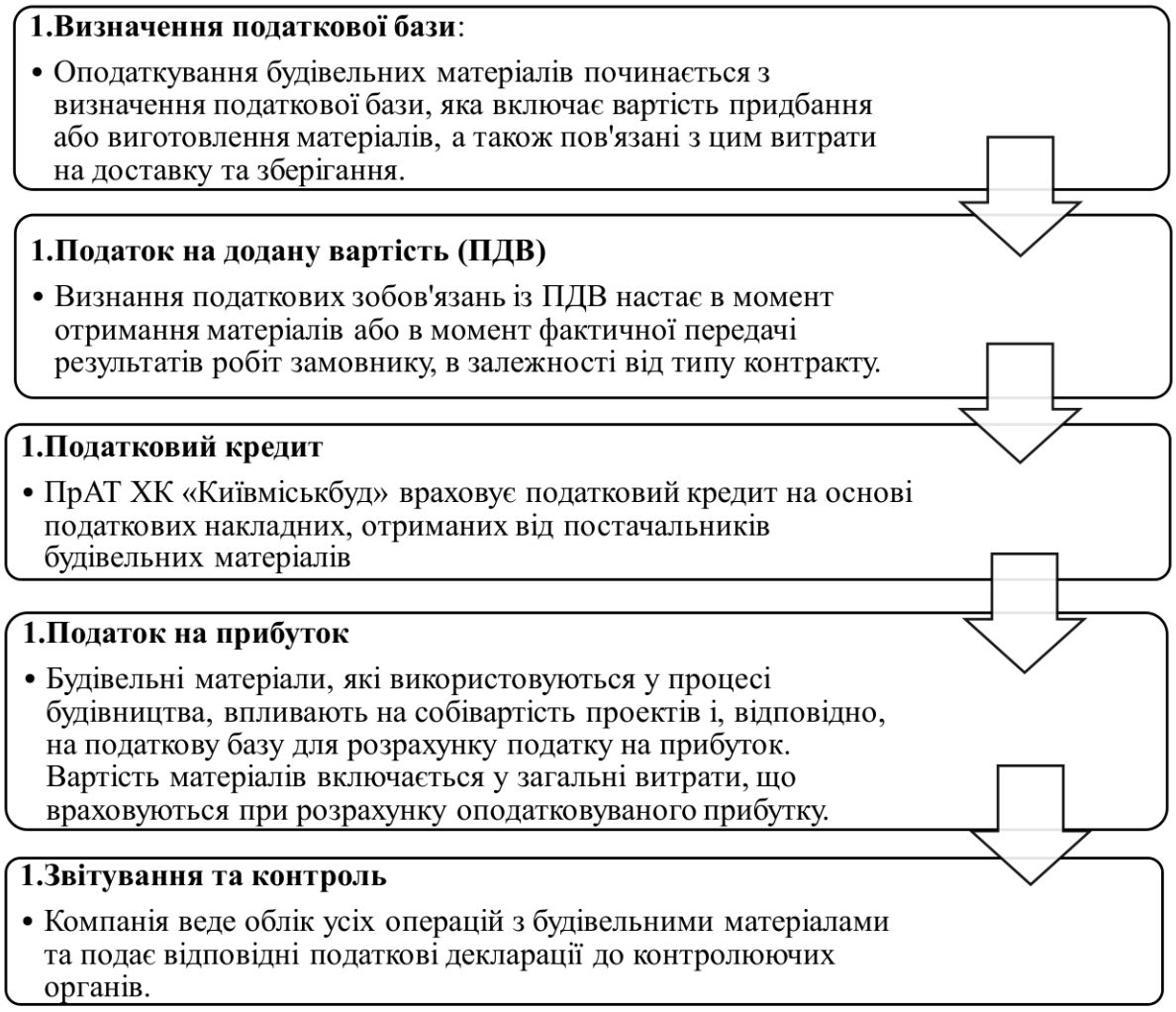

Рис.2.5 Порядок оподаткування будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Оподаткування операцій з будівельними матеріалами має як позитивні, так і негативні риси, які впливають на фінансові показники та операційну ефективність ПрАТ ХК «Київміськбуд». Позитивні риси включають зменшення податкового навантаження за рахунок податкового кредиту з податку на додану вартість (ПДВ). Компанія має право на відшкодування податкового кредиту, що зменшує витрати на матеріали - це дає змогу підвищити ліквідність та ефективність використання коштів, оскільки податок сплачується фактично, коли отримані доходи. Іншим позитивним аспектом вважається включення

вартості будівельних матеріалів у собівартість проектів, що зменшує базу для обчислення податку на прибуток та дозволяє компанії знизити податкове навантаження та збільшити рентабельність, оскільки податок на прибуток розраховується на основі чистого прибутку, який зменшується на вартість використаних матеріалів.

Однак існують також негативні риси. Однією з них є складність обліку та звітування. Необхідність правильно вести облік усіх операцій з будівельними матеріалами вимагає значних ресурсів, а також дотримання податкових нормативів. Неточності або помилки в обліку призводять до штрафів або санкцій з боку податкових органів. Крім того, постійні зміни у податковому законодавстві створюють додаткові складнощі для компанії в плані дотримання податкових вимог. Ще одним негативним аспектом вважається вплив податкового навантаження на грошові потоки компанії. ПДВ, який компанія повинна сплатити, створює додаткові фінансові зобов'язання, особливо якщо оплата за матеріали відбувається раніше, ніж отримання доходу від замовників, що в підсумковому результаті, призводить до тимчасових грошових розривів, що потребує ретельного управління грошовими потоками та фінансових резервів.

2.4. Відображення операцій з будівельними матеріалами в звітності

Відображення операцій з будівельними матеріалами в звітності ПрАТ ХК «Київміськбуд» виступає критичним аспектом фінансового обліку, який забезпечує прозорість, точність і дотримання податкових вимог. На підприємстві, звітування щоразу відбувається відповідно до встановлених стандартів бухгалтерського обліку та податкового законодавства. Відображення операцій з будівельними матеріалами включає:

- облік закупівлі;
- витрачання;
- переміщення;
- використання матеріалів у процесі будівництва.

Компанія завжди забезпечує точність звітності, щоб уникнути помилок, податкових порушень або накладення штрафів з боку контролюючих органів.

Інформація про будівельні матеріали відображається в кількох фінансових і бухгалтерських звітах, які дозволяють компанії контролювати запаси, витрати та облік будівельних проектів. Дані звіти вважаються ключовими для забезпечення прозорості та дотримання стандартів обліку, а також для оцінки ефективності використання матеріалів. Відображення інформації в звітах допомагає керівництву ПрАТ ХК «Київміськбуд» приймати обґрунтовані рішення та забезпечувати податкове відповідність.

Основні звіти, де відображаються дані про будівельні матеріали, наведені в таблиці 2.11 нижче:

Таблиця 2.11

Основні звіти, де відображаються дані про будівельні матеріали на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Назва звіту	Опис
Зовнішня звітніть	
Баланс	Відображає вартість будівельних матеріалів, що обліковуються як запаси або оборотні активи.
Звіт про фінансові результати	Містить дані про витрати на будівельні матеріали, що враховуються в собівартості реалізованих робіт.
Звіт про рух грошових коштів	Відображає грошові потоки, пов’язані з придбанням будівельних матеріалів.
Внутрішня звітність	
Матеріальний звіт	Детально описує рух будівельних матеріалів у межах проектів, показуючи надходження та витрати.
Звіт про витрати на будівельні проекти	Містить дані про використання будівельних матеріалів у конкретних проектах, включаючи їх обсяг і вартість.

У Балансі ПрАТ ХК «Київміськбуд» будівельні матеріали відображаються як частина оборотних активів, які забезпечують поточну діяльність підприємства. Дані матеріали включають різноманітні запаси, що необхідні для виконання будівельних робіт, а також для підтримки операційної діяльності. Зокрема, у балансі ПрАТ ХК «Київміськбуд» вони відображаються в розділі «Оборотні активи» в рядку 1101 «Виробничі запаси».

Рядок 1101 «Виробничі запаси» містить загальну вартість запасів, що використовуються в процесі будівництва. Дана вартість визначається виходячи з поточної вартості матеріалів, що перебувають на складах підприємства, а також тих, які ще не були використані в будівельних проектах. Сюди входять такі будівельні матеріали, як цемент, цегла, деревина, металоконструкції, фарби, утеплювачі, а також інші матеріали, що використовуються в будівництві.

У звіті про фінансові результати, який також називають звітом про прибутки та збитки, будівельні матеріали відображаються як частина собівартості реалізованої продукції. Інформація про дані активи, відображається в розділі «Фінансові результати» в рядку 2050 «Собівартість реалізованої продукції» - це значення вважається ключовим для визначення рентабельності та фінансового результату ПрАТ ХК «Київміськбуд».

Рядок 2050 «Собівартість реалізованої продукції» включає всі прямі витрати, пов’язані з будівництвом та іншими виробничими процесами. До цього входять витрати на будівельні матеріали, що були використані у виробництві, а також витрати на оплату праці робітників та амортизацію обладнання, яке використовується для будівництва. Будівельні матеріали виступають одним із головних складових собівартості, тому їхнє точне відображення має велике значення для правильного розрахунку фінансового результату даної компанії. Окрім цього, відображення собівартості в звіті про фінансові результати дозволяє зрозуміти, яка частина витрат йде на придбання і використання будівельних матеріалів у процесі будівництва. Показник також має прямий вплив на валовий прибуток, що розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю реалізованої продукції.

У звіті про рух грошових коштів, який відображає грошові потоки за звітний період, операції з будівельними матеріалами відображаються в різних розділах залежно від характеру транзакцій. Придбання будівельних матеріалів часто відбувається через грошові потоки від операційної діяльності, що включають всі транзакції, пов’язані з основним бізнесом компанії.

Рядок 3116 «Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток» вказує на грошові потоки, пов'язані з податком на прибуток. Оскільки будівельні матеріали вважаються частиною собівартості проектів, це впливає на оподатковуваний прибуток. Таким чином, цей рядок демонструє витрати на сплату податку на прибуток, пов'язаного з обліком витрат на будівельні матеріали. Відповідно, дані грошові потоки свідчать про фінансові зобов'язання компанії щодо податку на прибуток у рамках будівельних проектів.

Рядок 3117 «Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість» у звіті про рух грошових коштів вказує на грошові потоки, пов'язані з оплатою ПДВ. Під час придбання будівельних матеріалів компанія сплачує податок на додану вартість, який може бути включений до собівартості матеріалів. Відповідно, цей рядок відображає витрати, пов'язані з розрахунками з податковою службою за ПДВ, що виникає в процесі придбання будівельних матеріалів та інших витрат.

Внутрішня звітність включає матеріальний звіт та звіт про витрати на будівельні проекти, які детально аналізують рух та використання будівельних матеріалів у межах підприємства. Матеріальний звіт містить інформацію про надходження та витрати будівельних матеріалів у певному періоді. Звіт дозволяє відстежувати кількість та вартість матеріалів, що використовуються у виробничому процесі. Надходження матеріалів зазначено в розділі «Постачання матеріалів», а витрати - у розділі «Витрати на виробництво». Така деталізація дозволяє керівництву аналізувати ефективність управління запасами та раціональне використання ресурсів.

Звіт про витрати на будівельні проекти концентрується на використанні будівельних матеріалів у конкретних проектах. Він включає дані про обсяги та вартість матеріалів, що використовуються у кожному проекті. Звіт також дозволяє керівництву відстежувати витрати на будівельні матеріали для кожного проекту окремо, що допомагає в оцінці рентабельності та ефективності кожного проекту. Інформація про витрати представлена у вигляді таблиць і графіків, що дозволяє зручно аналізувати дані.

Висновки до 2 розділу

У цьому розділі ми провели комплексний аналіз економічно-організаційної структури ПрАТ ХК «Київміськбуд» та детально описали процеси організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Дослідження включало аналіз різних підрозділів компанії, їх завдання та взаємодію в контексті загальної бізнес-стратегії. Також ми розглянули методичні підходи до ведення бухгалтерського обліку операцій з будівельними матеріалами, підкресливши особливості автоматизації облікових процесів та специфіку використання програмного забезпечення для бухгалтерії.

Особливу увагу було приділено оподаткуванню операцій з будівельними матеріалами. Ми розглянули ключові аспекти оподаткування, зокрема, податок на додану вартість (ПДВ) та податок на прибуток, а також їх вплив на діяльність компанії. Також було розглянуто нові законодавчі вимоги та особливості, пов’язані з довгостроковими будівельними контрактами, що стосуються оподаткування. Дані аспекти важливі для розуміння фінансової та податкової політики компанії в контексті будівельних матеріалів.

У розділі також розглянуто, як відображаються операції з будівельними матеріалами в різних видах звітності ПрАТ ХК «Київміськбуд». Відзначено, як ці операції впливають на фінансові результати, собівартість реалізації та звіт про рух грошових коштів. Окрему увагу приділено внутрішнім звітам, які забезпечують контроль за використанням будівельних матеріалів, такі як матеріальні звіти та звіти про витрати на будівельні проекти.

РОЗДІЛ 3
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З БУДІВЕЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ НА ПРАТ ХК «КИЇВМІСЬКБУД»

3.1. Оцінка основних аналітичних показників діяльності досліджуваного підприємства

Далі ми здійснили оцінку основних аналітичних показників ПрАТ ХК «Київміськбуд». На першому етапі було здійснено горизонтальний і вертикальний аналіз балансу: (табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Горизонтальний і вертикальний аналіз агрегованого бухгалтерського балансу ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр

Актив, тис. грн	2021	2022	2023	Пасив, тис.грн	2021	2022	2023
Необоротні активи	355044	329155	323285	Власний капітал	1485404	1457994	1223270
Нематеріальні активи	1586	1008	431	Зареєстрований (пайовий) капітал	16535	16535	16535
Основні засоби	231023	205058	206629	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1426694	1338016	1164355
Інвестиційна нерухомість	96368	99267	99828	Довгострокові зобов’язання	1082725	1229831	1101007
Оборотні активи	16396002	16234976	14411607	Поточні зобов’язання	4438389	2807819	2501550

Продовж. табл. 3.1

Запаси	14680353	14739368	13340828	Поточна кредиторська заборгованість (ПКЗ) за товари, роботи, послуги	685264	451387	282990
Виробничі запаси	735119	35384	31919	(ПКЗ) за розрахунки з бюджетом	2058	1745	1
Незавершене виробництво	10536820	12075559	11425363	(ПКЗ) зі страхування	-	5	-
Готова продукція	2605943	1787532	1247731	(ПКЗ) з оплати праці	3	55	13
Товари	802471	840943	635815	(ПКЗ) за одержаними авансами	3100299	2205656	1971650
Дебіторська заборгованість	489829	1224826	1060298	(ПКЗ) за розрахунками з учасниками	4527	4527	4527
Гроші та їх еквіваленти	88189	18253	5915	Поточні забезпечення	24987	17130	67999
Витрати майбутніх періодів	1677	1231	661	Доходи майбутніх періодів	-	-	-
Інші оборотні активи	1135954	251300	3905	Інші поточні зобов’язання	615863	6552	4388
Валюта балансу	16751046	16564131	14734892	Валюта балансу	16751046	16564131	14734892

Провівши аналіз у частині активів, спостерігається зниження вартості як необоротних, так і оборотних активів. Необоротні активи зменшились з 355044

тис. грн у 2021 році до 323285 тис. грн у 2023 році, що свідчить про амортизацію, зменшення інвестицій та вибуття активів. Оборотні активи також показують зниження, з 16396002 тис. грн у 2021 році до 14411607 тис. грн у 2023 році. Таке зменшення пов'язане зі зниженням запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості та вказує на зміни у виробничих і торгових процесах.

У частині запасів спостерігається значне зниження з 14680353 тис. грн у 2021 році до 13340828 тис. грн у 2023 році. Таке зниження пов'язане з суттєвим скороченням виробничих запасів, незавершеного виробництва та готової продукції і вказує на зниження виробничої активності. У пасивній частині балансу також є значні зміни. Власний капітал зменшився з 1485404 тис. грн у 2021 році до 1223270 тис. грн у 2023 році, що вказує на зменшення нерозподіленого прибутку – це стало наслідком зниження прибутковості та інших витрат, які впливають на капітал. Довгострокові зобов'язання показують зниження з 10827253 тис. грн у 2021 році до 11010072 тис. грн у 2023 році, тоді як поточні зобов'язання зменшилися з 4438389 тис. грн у 2021 році до 2501550 тис. грн у 2023 році, що свідчить про зменшення короткострокової заборгованості та стало результатом покращення грошових потоків або погашення короткострокових зобов'язань.

Далі ми дослідили динаміку та структуру активів підприємства: (табл. 3.2)

Таблиця 3.2

Аналіз активів ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр

Статті активу	Сума, тис. грн					Структура, %			
	2021	2022	2023	Відхилення 23/21		2021	2022	2023	%, пунктів (+/-) 23/21
				+/-	%				
Необоротні активи	355044	329155	323285	-31759	-8,9	2,1	1,9	2,2	0.1
Нематеріальні активи	1586	1008	431	-1155	72,8	0,001	0,01	0,003	0.002
Основні засоби	231023	205058	206629	-24394	-10,6	1,4	1,2	1,4	-

Продовж. табл. 3.2

Інвестиційна нерухомість	96368	99267	99828	3460	3,6	0,6	0,59	0,7	0,1
Оборотні активи	16396002	16234976	14411607	-1984395	-12,1	97,9	98,01	97,8	-0,1
Запаси	14680353	14739368	13340828	-1339525	-9,1	87,6	88,9	90,5	2,9
Виробничі запаси	735119	35384	31919	-703200	-95,7	4,4	0,2	0,2	-4,2
Незавершене виробництво	10536820	12075559	11425363	888543	8,4	62,9	72,9	77,5	14,6
Готова продукція	2605943	1787532	1247731	-1358212	-52,1	15,6	10,8	8,5	-7,1
Товари	802471	840943	635815	-166656	-20,8	4,8	5,1	4,3	-0,5
Дебіторська заборгованість	489829	1224826	1060298	570469	116,5	2,9	7,4	7,2	4,3
Гроші та їх еквіваленти	88189	18253	5915	-82274	-93,3	0,5	0,1	0,04	-0,46
Витрати майбутніх періодів	1677	1231	661	-1016	-60,6	0,01	0,01	0,004	-0,006
Інші оборотні активи	1135954	251300	3905	-1132049	-99,7	6,8	1,5	0,03	-6,77
Валюта балансу	16751046	16564131	14734892	-2016154	-12,04	100	100	100	X

Здійснивши аналіз структури активів ми зауважили, що необоротні активи за цей період зменшилися з 355044 тис. грн у 2021 році до 323285 тис. грн у 2023 році, що означає зниження на 8,9%. Таке зниження переважно пов’язане зі зменшенням нематеріальних активів і основних засобів, тоді як інвестиційна нерухомість показала незначне зростання.

Оборотні активи також зазнали скорочення, з 16396002 тис. грн у 2021 році до 14411607 тис. грн у 2023 році, що становить зниження на 12,1%. Основною причиною цього було значне зменшення запасів, що скоротилися на 9,1%. Виробничі запаси зменшилися на 95,7%, що виступає значним показником. Також відбулося суттєве скорочення готової продукції, що зменшилась на 52,1%, і товарів, що зменшилися на 20,8%.

Зменшення запасів вказує на зміну виробничої стратегії або зниження обсягів виробництва. Значне зниження виробничих запасів було пов'язане з переходом на інші процеси та оптимізацію виробництва. Дебіторська заборгованість збільшилася з 489829 тис. грн у 2021 році до 1060298 тис. грн у 2023 році, що становить зростання на 116,5% і вважається ознакою більшої гнучкості в торгових умовах або збільшення продажів на умовах кредиту.

Інші оборотні активи також зазнали значного зниження на 99,7%, що вказує на зменшення інших короткострокових ресурсів. Гроші та їх еквіваленти також знизилися на 93,3%, що свідчить про значне зменшення грошових коштів і ліквідності. Загалом, аналіз активів ПрАТ ХК «Київміськбуд» вказує на значне зниження обсягів активів та зміни в їх структурі. Одержані зміни були пов'язані зі скороченням виробництва, зменшенням запасів та зміною виробничої стратегії

Далі було здійснено аналіз структури пасивів за аналогічний період: (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Аналіз пасивів ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр

Статті пасиву	Сума, тис. грн					Структура, %			
	2021	2022	2023	Відхилення 23/21		2021	2022	2023	%, пункті в (+/-) 23/21
				+/-	%				
Власний капітал	1485404	1457994	1223270	-262134	-17,6	8,9	8,8	8,3	-0,6
Зареєстрований (пайовий) капітал	16535	16535	16535	-	-	0,1	0,1	0,1	-

Продовж. табл. 3.3

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1426694	1338016	1164355	-262339	-18,4	8,5	8,1	7,9	-0,6
Довгострокові зобов'язання	10827253	12298318	11010072	182819	1,7	64,6	74,2	74,7	10,1
Поточні зобов'язання	4438389	2807819	2501550	-1936839	-43,6	26,5	16,	16,9	-9,6
Поточна кредиторська заборгованість (ПКЗ) за товари, роботи, послуги	685264	451387	282990	-402274	-58,7	4,1	2,7	1,9	-2,2
(ПКЗ) за розрахунки з бюджетом	2058	1745	1	-2057	-99,9	0,01	0,01	0.0001	-
(ПКЗ) зі страхування	-	5	-	-	-	-	0.001	-	-
(ПКЗ) з оплати праці	3	55	13	10	333,3	0.0001	0,0003	0.001	-
(ПКЗ) за одержаними авансами	3100299	2205656	1971650	-1128649	-36,4	18,5	13,3	13,4	-5,1
(ПКЗ) за розрахунками з учасниками	4527	4527	4527	-	-	0,03	0,03	0,03	-
Поточні забезпечення	24987	17130	67999	43012	172,1	0,1	0,1	0,5	0,4
Інші поточні зобов'язання	615863	6552	4388	-611475	-99,2875	3,7	0,04	0,03	-3,67
Валюта балансу	16751046	16564131	14734892	-2016154	-12.04	100	100	100	X

Дослідивши структуру пасивів ми зауважили, що власний капітал компанії знизився з 1485404 тис. грн у 2021 році до 1223270 тис. грн у 2023 році, що становить зменшення на 17,6%. Таке значне зниження відбулося головним чином через зменшення нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), який знизився на 18,4% - це свідчить про зниження прибутковості або розподіл капіталу між власниками. Зареєстрований (пайовий) капітал залишився

стабільним протягом цього періоду, зберігши значення 16535 тис. грн - це говорить про те, що компанія не вносила змін у статутний капітал, і основні зміни в капіталі відбувалися через нерозподілений прибуток.

Довгострокові зобов'язання зросли з 10827253 тис. грн у 2021 році до 11010072 тис. грн у 2023 році, що відзначається збільшенням на 1,7% - це свідчить про деяке зростання довгострокових фінансових зобов'язань компанії, що стало результатом залучення фінансування та довгострокових інвестиційних зобов'язань. Поточні зобов'язання зазнали значного скорочення, з 4438389 тис. грн у 2021 році до 2501550 тис. грн у 2023 році, що становить зниження на 43,6%. Таке значне зниження пов'язане, зокрема, зі скороченням поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, що зменшилася на 58,7% - це свідчить про зниження обсягів закупівель та про покращення розрахунків із постачальниками.

Поточні забезпечення зросли з 24987 тис. грн у 2021 році до 67999 тис. грн у 2023 році, що визначається зростанням на 172,1%. Таке зростання було пов'язане з потребою у додаткових резервах або плануванні непередбачених витрат. Загалом, структура пасивів ПрАТ ХК «Київміськбуд» зазнала значних змін за аналізований період. Значне зниження власного капіталу і поточних зобов'язань, а також помірне зростання довгострокових зобов'язань вказують на зміни в структурі фінансування компанії. Дані зміни впливають на фінансову стабільність та перспективи розвитку підприємства.

Далі ми здійснили оцінку динаміки отриманих доходів на підприємстві: (табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Оцінка динаміки отриманих доходів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

за 2019 – 2023 рр.

Роки	Доходи підприємства, тис. грн	Темпи росту	
		Базисні	Ланцюгові
2019	3033550	-	-
2020	1467364	-51,6	-51,6
2021	2289464	-24,5	56,03
2022	1806421	-40,5	-21,1

Продовж. табл. 3.4

2023	2035362	-32,9	12,7

Ми зауважили, що в 2020 році доходи компанії знизилися до 1467364 тис. грн, що становить зниження на 51,6% у порівнянні з базовим роком 2019 - це значне зниження було пов'язане з економічними потрясіннями, змінами в галузі будівництва та іншими факторами, що негативно вплинули на діяльність компанії. У 2021 році відбулося певне відновлення, і доходи зросли до 2289464 тис. грн, що відповідає базисному зростанню на 56,03% у порівнянні з 2020 роком. Однак порівняно з 2019 роком це все ще зниження на 24,5%. Такий відсток стало результатом економічного відновлення або адаптації компанії до нових умов.

У 2022 році знову відбулося зниження доходів до 1806421 тис. грн, що означає падіння на 40,5% відносно 2019 року та на 21,1% у порівнянні з 2021 роком така динаміка була пов'язана з новими викликами та змінами в будівельному секторі, які призвели до зменшення попиту на послуги компанії. У 2023 році доходи зросли до 2035362 тис. грн, що означає зростання на 12,7% у порівнянні з 2022 роком, але все ще на 32,9% менше порівняно з 2019 роком. Таке зростання вказує на початок відновлення після попереднього спаду. Загалом, аналіз динаміки доходів ПрАТ ХК «Київміськбуд» демонструє нестабільність у період 2019–2023 років. Така нестабільність стала наслідком різних економічних, галузевих або внутрішніх факторів, які впливають на компанію.

Далі в таблиці 3.5 ми здійснили оцінку платоспроможності підприємства:

Таблиця 3.5

Оцінка платоспроможності ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр

Показники	2021	2022	2023	Відхилення, +/- 23/21
Оборотні активи	16396002	16234976	14411607	-1984395
Запаси	14680353	14739368	13340828	-1339525

Продовж. табл. 3.5

Дебіторська заборгованість	489829	1224826	1060298	570469
Грошові кошти	88189	18253	5915	-82274
Поточні зобов'язання	4438389	2807819	2501550	-1936839
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,7	5,8	5,8	2,1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,3	0,1	0,004	-0,296
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,01	0,002	-0,018

Оцінивши платоспроможність ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021–2023 років виявляє зміни в різних аспектах ліквідності та фінансової стабільності компанії. Оборотні активи компанії знизилися з 16396002 тис. грн у 2021 році до 14411607 тис. грн у 2023 році, що становить зменшення на 1984395 тис. грн - це суттєве зниження вказує на скорочення обсягів діяльності та зменшення короткострокових активів. Запаси, які вважаються важливою частиною оборотних активів, також зазнали зниження з 14680353 тис. грн у 2021 році до 13340828 тис. грн у 2023 році. Зменшення на 1339525 тис. грн свідчить про зниження виробничої активності та оптимізацію запасів.

Дебіторська заборгованість, навпаки, зросла з 489829 тис. грн у 2021 році до 1060298 тис. грн у 2023 році, що становить зростання на 570469 тис. грн. Таке зростання стверджує про збільшення продажів на умовах кредиту та повільніші розрахунки з клієнтами. Грошові кошти знизилися з 88189 тис. грн у 2021 році до 5915 тис. грн у 2023 році, що становить зниження на 82274 тис. грн - це суттєве зменшення вказує на зниження ліквідності та значні витрати грошових коштів за аналізований період.

Поточні зобов'язання також зменшилися з 4438389 тис. грн у 2021 році до 2501550 тис. грн у 2023 році, що було виражено зниженням на 1936839 тис. грн. Така динаміка поточних зобов'язань вказує на покращення грошових потоків та зменшення короткострокових зобов'язань. Коефіцієнт загальної ліквідності, який показує здатність компанії покривати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів, збільшився з 3,7 у 2021 році до 5,8 у 2023 році, зростання на 2,1 пункти вказує на збільшення ліквідності і підвищення здатності компанії покривати свої зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який розраховується без врахування запасів, знизився з 0,3 у 2021 році до 0,004 у 2023 році. Зменшення на 0,296 пункти вказує на зниження здатності швидко погасити зобов'язання за рахунок більш ліквідних активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який враховує лише грошові кошти, знизився з 0,02 у 2021 році до 0,002 у 2023 році, що свідчить про суттєве зниження здатності компанії погашати зобов'язання безпосередньо грошовими коштами.

Проведена оцінка платоспроможності ПрАТ ХК «Київміськбуд» вказує на зміни в структурі ліквідності та фінансової стабільності компанії. Хоча коефіцієнт загальної ліквідності зріс, інші показники ліквідності знизилися, що вказує на зменшення здатності швидко погасити короткострокові зобов'язання.

Далі в таблиці 3.6 ми здійснили аналіз рівня фінансової стійкості підприємства на основі аналітичних показників:

Таблиця 3.6

Аналіз рівня фінансової стійкості ПрАТ ХК «Київміськбуд»

за період 2021 – 2023 рр

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2021, +/-
Коефіцієнт автономії	0,1	0,1	0,1	-
Коефіцієнт фінансової залежності	0,9	0,9	0,9	-

Продовж. табл.3.6

Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7	0,8	0.8	0,1
Коефіцієнт фінансового ризику	10,3	10,04	11,05	0.75
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,1	0,1	0,1	-
Коефіцієнт постійних активів	0.8	0.9	0.9	0.1
Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	0.02	0.02	0.02	-

Провівши аналіз рівня фінансової стійкості було зауважено, що коефіцієнт автономії залишається стабільним на рівні 0,1 протягом усього періоду - це означає, що частка власного капіталу в загальному капіталі компанії є досить низькою, що свідчить про високий ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансової залежності також залишається стабільним на рівні 0,9 - це свідчить про те, що компанія має високу частку зобов'язань у порівнянні з власним капіталом, що вказує на ризики, пов'язані з високим рівнем заборгованості.

Коефіцієнт фінансової стійкості збільшився з 0,7 у 2021 році до 0,8 у 2023 році, що вказує на підвищення рівня фінансової стійкості компанії та вважається результатом покращення управління фінансовими ресурсами й зменшення заборгованості. Коефіцієнт фінансового ризику збільшився з 10,3 у 2021 році до 11,05 у 2023 році, що вказує на підвищення рівня ризику, пов'язаного з фінансовою структурою компанії - це стало результатом зростання заборгованості.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу залишився стабільним на рівні 0,1, що свідчить про низький рівень маневреності, тобто невелика частка власного капіталу використовується для гнучкого фінансування операцій. Коефіцієнт постійних активів збільшився з 0,8 у 2021 році до 0,9 у 2023 році, що свідчить про зростання частки постійних активів у загальному складі активів компанії. Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів залишається стабільним на рівні 0,02, що вказує на низький рівень оборотних активів у порівнянні з необоротними.

Проведений аналіз рівня фінансової стійкості ПрАТ ХК «Київміськбуд» показує, що компанія має високий рівень фінансової залежності та ризику, з низьким рівнем маневреності власного капіталу. Підвищення коефіцієнта фінансової стійкості стверджує про позитивні зрушення в управлінні фінансовими ресурсами, однак збільшення фінансового ризику вказує на необхідність уважного контролю за заборгованістю та пошуку способів зниження фінансової залежності.

3.2. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами на підприємстві

Аналіз операцій з будівельними матеріалами - ключовий для розуміння ефективності будівельних проектів та їх фінансового впливу. В таблиці 3.7 ми виокремили шість аспектів аналізу, які допоможуть нам оцінити операції з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд»:

Таблиця 3.7

Етапи аналізу операцій з будівельними матеріалами
на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Аспект аналізу	Опис
Вартість і якість матеріалів	Оцінка вартості закуплених будівельних матеріалів та їх порівняння з ринковими цінами. Якість матеріалів також критична, оскільки неякісні матеріали призводять до дефектів і додаткових витрат.

Продовж. табл. 3.7

Обсяг запасів і управління ними	Аналіз обсягу запасів будівельних матеріалів та ефективності управління ними. Надлишок запасів збільшує витрати на зберігання, а недостатній запас спричиняє затримки у будівництві.
Логістика та транспортування	Оцінка логістичних процесів для будівельних матеріалів, в тому числі їх доставку на будівельний майданчик. Аналіз дозволяє визначити, наскільки ефективно організовано транспортування матеріалів та чи не виникають затримки або додаткові витрати.
Контроль за використанням матеріалів	Оцінка ефективності використання будівельних матеріалів. Високий рівень відходів або неефективне використання вказують на проблеми з управлінням ресурсами або недостатній контроль на будівельних майданчиках.
Відносини з постачальниками	Аналіз відносин з постачальниками будівельних матеріалів, що допомагає визначити їхню надійність та дотримання умов поставок. Оцінка відносин дозволяє знайти можливості для покращення умов закупівлі.
Вплив на екологію та сталий розвиток	Оцінка впливу операцій з будівельними матеріалами на екологію. Важливо визначити, наскільки компанія дотримується екологічних стандартів та чи використовує екологічно чисті матеріали. Такий аналіз допомагає забезпечити відповідність принципам сталого розвитку.
Оцінка структури і вартості будівельних матеріалів	Аналіз структури використовуваних будівельних матеріалів дозволяє зрозуміти, які матеріали становлять більшу частину витрат - це також включає оцінку вартості матеріалів і порівняння з бюджетними показниками. Такий аналіз допоможе в оптимізації витрат і виборі альтернативних матеріалів з більшою економічною ефективністю.

Для здійснення вище зазначених етапів, ми скористаємось інформаційними джерелами ПрАТ ХК «Київміськбуд», які більш детально згруповано в таблиці 3.8:

Таблиця 3.8

Інформаційні джерела ПрАТ ХК «Київміськбуд» що необхідні для проведення аналізу операцій з будівельними матеріалами

Інформаційне джерело	Опис
Баланс	Баланс ПрАТ ХК «Київміськбуд» містить інформацію про активи, зокрема запаси, оборотні та необоротні активи, що використовуються в будівельних операціях. Він допомагає оцінити структуру активів і зміни в їхньому обсязі, які впливають на операції з будівельними матеріалами.
Звіт про фінансові результати	Цей звіт містить інформацію про доходи, витрати та чистий прибуток компанії. Його аналіз дозволяє визначити витрати, пов’язані з будівельними матеріалами, і оцінити їхній вплив на фінансові результати. Звіт також надає відомості про зміни в операційних витратах, які пов’язані з будівельними матеріалами.

Тож слід зауважити, що вище окреслений комплексний підхід дозволяє виявити потенційні проблеми, оптимізувати витрати та підвищити ефективність використання ресурсів.

3.3. Аналіз операцій з будівельними матеріалами на підприємстві галузі

На першому етапі ми дослідили динаміку обсягу будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр.: (табл. 3.9)

Таблиця 3.9

Оцінка динаміки обсягу будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр.

Назва групи будівельних матеріалів	Рік			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2023/2021	2023/2022	2023/2021	2023/2022
Цементні матеріали	352531	9652	10699	-341832	1047	-96,9	10,8
Металеві конструкції	19542	12501	10435	-9107	-2066	-46,6	-16,5
Дерев'яні матеріали	25698	1014	964	-24734	-50	-96,2	-4,9
Покрівельні матеріали	33658	522	410	-33248	-112	-98,8	-21,5
Оздоблювальні матеріали	10445	274	377	-10068	103	-96,4	37,6
Теплоізоляційні матеріали	5387	299	102	-5285	-197	-98,1	-65,9
Гідроізоляційні матеріали	6334	367	397	-5937	30	-93,7	8,2
Електротехнічні матеріали	119663	4223	5201	-114462	978	-95,7	23,2
Сантехнічні матеріали	12344	255	118	-12226	-137	-99,04	-53,7
Скляні матеріали	149517	6227	3216	-146301	-3011	-97,8	-48,4
Всього	735119	35334	31919	-703200	-3415	-95,7	-9,7

Провівши аналіз динаміки обсягу будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021–2023 років ми зауважили, що цементні матеріали зазнали значного зниження, з 352531 у 2021 році до 10699 у 2023 році, що

становить абсолютне відхилення у -341832 та відносне зниження на 96,9% у порівнянні з 2021 роком. Таке суттєве скорочення вказує на різке зменшення будівельної активності та зміну технології виробництва. Металеві конструкції також зазнали зменшення, з 19542 у 2021 році до 10435 у 2023 році, що становить відносне зниження на 46,6%. Подібне зниження спостерігається і в інших групах матеріалів, таких як дерев'яні матеріали, покрівельні матеріали та скляні матеріали, що вказує на загальну тенденцію скорочення обсягів будівельних матеріалів.

Загальне зниження обсягів будівельних матеріалів призводить до питань про причини такої тенденції. На наш погляд, така динаміка пов'язана з оптимізацією запасів, переходом на нові технології та зменшенням будівельної активності. У будь-якому разі, такі зміни вимагають додаткового аналізу для розуміння їхнього впливу на операційну діяльність і фінансові результати компанії. Таким чином, загальний обсяг будівельних матеріалів за період 2021–2023 років зменшився на 95,7%, що свідчить про зміни в стратегії компанії, її будівельних проектах та загальному стані ринку (через негативний вплив війни більшість цін на будівельні матеріали стрімко зросли і підприємство прийняло рішення купляти будівельні матеріали виключно згідно кошторису запланованого будівництва, тримаючи в запасі на складах лише 10-15% обсягу будівельних матеріалів у порівнянні до попередніх років).

Далі ми дослідили динаміку структури обсягу будівельних матеріалів підприємства, за аналогічний період: (табл. 3.10)

Таблиця 3.10

Динаміка структури обсягу будівельних матеріалів
на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Назва групи будівельних матеріалів	Рік			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2023/2021	2023/2022	2023/2021	2023/2022
Цементні матеріали	47,9	27,3	33,5	-14,4	6,2	-30,1	22,7
Металеві конструкції	2,7	35,4	32,7	30	-2,7	1111,1	-7,6

Продовж. табл. 3.10

Дерев'яні матеріали	3,5	2,9	3,02	-0,48	0,12	-13,7	4,1
Покрівельні матеріали	4,6	1,5	1,3	-3,3	-0,2	-71,7	-13,3
Оздоблювальні матеріали	1,4	0,8	1,2	-0,2	0,4	-14,3	50
Теплоізоляційні матеріали	0,7	0,8	0,3	-0,4	-0,5	-57,1	-62,5
Гідроізоляційні матеріали	0,9	1,04	1,2	0,3	0,16	33,3	15,4
Електротехнічні матеріали	16,3	11,9	16,3	-	4,4	-	36,9
Сантехнічні матеріали	1,7	0,7	0,4	-1,3	-0,3	-76,5	-42,9
Скляні матеріали	20,3	17,6	10,1	-10,2	-7,5	-50,2	-42,6
Всього	100	100	100	X	X	X	X

Провівши аналіз динаміки структури обсягу будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» стало відомо, що цементні матеріали за цей період показали значне коливання у своїй частці в загальному обсязі будівельних матеріалів. У 2021 році їхня частка становила 47,9%, у 2022 році знизилася до 27,3%, а в 2023 році зросла до 33,5%. Відносне зниження у 2023 році порівняно з 2021 роком склало 30,1%, але спостерігалося відносне зростання на 22,7% у порівнянні з 2022 роком. Такі зміни стали результатом коливань у попиті та зміни будівельних технологій.

Металеві конструкції різко зросли з 2,7% у 2021 році до 35,4% у 2022 році, а потім знизилися до 32,7% у 2023 році. Відносне зростання у 2023 році порівняно з 2021 роком склало 1111,1%, тоді як відносне зниження порівняно з 2022 роком - 7,6%. Такі значні коливання стверджують про зміну структури будівельних проектів. Інші групи будівельних матеріалів, як-от дерев'яні, покрівельні, оздоблювальні, теплоізоляційні, гідроізоляційні, електротехнічні, сантехнічні та скляні матеріали, також зазнали змін у своїй структурі. Наприклад, покрівельні матеріали знизилися з 4,6% у 2021 році до 1,3% у 2023 році, а сантехнічні матеріали - з 1,7% до 0,4% за той же період. Такі значні зміни

вказують на загальну перебудову і як результат - зміну акценту в будівельній діяльності.

Аналіз динаміки структури обсягу будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» вказує на значні зміни у відносному розподілі матеріалів, що стало результатом зміни типів будівельних проектів, технологій і попиту на різні види матеріалів.

На наступному етапі нами було досліджено логістичний процес будівельних матеріалів, який проілюстровано на рисунку 3.1:

Рис. 3.1 Логістичний процес транспортування будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Логістичний процес транспортування будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» включає всі ключові етапи, необхідні для ефективної доставки матеріалів на будівельний майданчик. Відповідно до наданого плану, компанія здійснює планування потреб у матеріалах, організовує закупівлю, планує логістичні операції, а також має механізми прийому і зберігання матеріалів, що є ознаками ефективного логістичного процесу.

Однак, деякі аспекти процесу не забезпечують належну ефективність. Без належного контролю за використанням матеріалів і точного обліку запасів виникли проблеми з недостатніми запасами, що призводить до затримок та підвищених витрат. Через те що логістичне планування не достатньо гнучке, відбувається затримка в транспортуванні, що також впливає на ефективність.

Таким чином, логістичний процес транспортування будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» має основні елементи ефективної організації, але через ряд негативних аспектів, виникає потреба у врахуванні шляхів покращення, особливо в контексті контролю за запасами, гнучкості логістичного планування та зменшення ймовірності затримок.

Далі ми здійснили оцінку ефективності використання будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» розглянувши яку частку від загального доходу становлять витрати на будівельні матеріали: (табл. 3.11)

Таблиця 3.11

Оцінка ефективності використання будівельних матеріалів
на ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021 – 2023 рр.

Назва групи будівельних матеріалів	Рік			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2023/2021	2023/2022	2023/2021	2023/2022
Цементні матеріали	15,4	0,5	0,5	-14,9	-	-96,8	-
Металеві конструкції	0,9	0,7	0,5	-0,4	-0,2	-44,4	-28,6
Дерев’яні матеріали	1,1	0,1	0,05	-1,05	-0,05	-95,5	-50
Покрівельні матеріали	1,5	0,03	0,02	-1,48	-0,01	-98,7	-33,3
Оздоблювальні матеріали	0,5	0,02	0,02	-0,48	-	-96	-

Продовж. табл. 3.11

Теплоізоляційні матеріали	0,2	0,02	0,001	-0,199	-0,019	-99,5	-95
Гідроізоляційні матеріали	0,3	0,02	0,02	-0,28	-	-93,3	-
Електротехнічні матеріали	5,2	0,2	0,3	-4,9	0,1	-94,2	50
Сантехнічні матеріали	0,5	0,01	0,01	-0,49	-	-98	-
Скляні матеріали	6,5	0,3	0,2	-6,3	-0,1	-96,9	-33,3
Чистий дохід від реалізації послуг, товарів	100	100	100	X	X	X	X

Провівши оцінку ефективності використання будівельних матеріалів на ПрАТ ХК «Київміськбуд» за період 2021–2023 років ми зауважили, що цементні матеріали, які становили 15,4% у 2021 році, знизилися до 0,5% у 2022 і 2023 роках. Відносне зниження на 96,8% порівняно з 2021 роком показує різке скорочення використання цементних матеріалів, що свідчить перехід на інші види матеріалів.

Подібна тенденція спостерігається і в інших групах будівельних матеріалів. Металеві конструкції знизилися з 0,9% у 2021 році до 0,5% у 2023 році, що становить відносне зниження на 44,4% порівняно з 2021 роком. Дерев’яні матеріали також зазнали значного зниження, з 1,1% у 2021 році до 0,05% у 2023 році, що свідчить про зменшення на 95,5%.

Покрівельні матеріали, оздоблювальні матеріали, теплоізоляційні матеріали, гідроізоляційні матеріали, електротехнічні матеріали, сантехнічні матеріали та скляні матеріали також продемонстрували значне зниження використання за період 2021–2023 років. Такі зміни були пов'язані з різними факторами, такими як зміна проектів, оптимізація запасів, перехід на інші технології і скорочення будівельної діяльності.

Загалом, значне зниження використання будівельних матеріалів у більшості категорій вказує на загальне зниження будівельної активності на

підприємстві. Також такі дані стали результатом стратегічних рішень, спрямованих на оптимізацію витрат і підвищення ефективності.

Далі ми здійснили аналіз відносин з постачальниками будівельних матеріалів для оцінки надійності та ефективності постачальників, а також для визначення можливостей для покращення умов закупівлі. У таблиці 3.12 ми згрупували п’ять основних критеріїв: якість матеріалів, своєчасність поставок, гнучкість, ціна та підтримка після продажу. Оцінка буде проводитись за 5-бальною шкалою, де 1 означає низький рівень, а 5 – найвищий:

Таблиця 3.12

Оцінка взаємовідносин з постачальниками ПрАТ ХК «Київміськбуд»

Постачальник	Якість матеріалів	Своєчасність поставок	Гнучкість	Ціна	Підтримка після продажу
Епіцентр	4	5	3	4	3
Нова лінія	5	4	4	3	3
Леруа Марлен	4	3	3	4	2
Олді	3	3	3	3	2
Агромат	5	4	4	3	4

Оцінивши взаємовідносин з постачальниками ПрАТ ХК «Київміськбуд» стало відомо, що компанія має різноманітний портфель постачальників, кожен з яких має свої сильні та слабкі сторони. Оцінювання проводилося за п'ятьма критеріями: якість матеріалів, своєчасність поставок, гнучкість, ціна та підтримка після продажу. Постачальник «Епіцентр» отримав високі оцінки за своєчасність поставок (5 балів) і якість матеріалів (4 бали). Однак гнучкість і підтримка після продажу оцінені в 3 бали, що вказує на потенційні можливості для покращення в цих аспектах.

«Нова лінія» показує хороший рівень якості матеріалів (5 балів) і гнучкість (4 бали), але має знижену оцінку за своєчасність поставок (4 бали) - це стверджує про випадкові затримки та як результат - нестабільність у графіку поставок. «Леруа Марлен» отримав середні оцінки в більшості критеріїв, з особливою увагою до ціни (4 бали), але має знижені бали за своєчасність поставок і

підтримку після продажу, що вказує на проблеми з доставкою і підтримкою після закупівлі.

«Олді» отримав однакові оцінки в більшості критеріїв (3 бали), вказавши на середній рівень надійності. Такий результат означає, що компанія може шукати кращі умови у цього постачальника. «Агромат» виділяється високими оцінками за якість матеріалів і підтримку після продажу (5 і 4 бали відповідно), але має середні оцінки за ціною та гнучкістю (3 бали), що вказує на потенційні можливості для покращення переговорних умов. Оцінка взаємовідносин з постачальниками ПрАТ ХК «Київміськбуд» демонструє, що компанія має кілька надійних постачальників, але деякі з них потребують покращення в аспектах гнучкості, своєчасності поставок і підтримки після продажу.

Екологічний вплив операцій з будівельними матеріалами теж вважається важливим аспектом для ПрАТ ХК «Київміськбуд». Проведена далі оцінка впливу на екологію враховує різні чинники, такі як: рівень викидів, управління відходами, використання екологічно чистих матеріалів та дотримання екологічних стандартів: (табл. 3.13)

Таблиця 3.13

Результати аналізу рівня впливу будівельних матеріалів на екологію

Критерій	Оцінка	Опис
Рівень викидів	3	ПрАТ ХК «Київміськбуд» має помірний рівень викидів, але прагне зменшити негативний вплив на навколишнє середовище. Вони використовують технології, що зменшують викиди, але все ще є можливості для покращення.
Управління відходами	4	Компанія впроваджує практики переробки та утилізації будівельних відходів, зокрема сортування та вторинне використання. Це сприяє зменшенню відходів і зниженню екологічного впливу.
Використання екологічно чистих матеріалів	3	Компанія використовує екологічно чисті матеріали в деяких проектах, але не завжди має можливість робити це повністю. Є можливості для більшого використання екологічно чистих матеріалів, таких як бамбук, перероблена деревина та низьковуглецевий бетон.
Дотримання екологічних стандартів	5	ПрАТ ХК «Київміськбуд» дотримується місцевих і міжнародних екологічних стандартів, забезпечуючи відповідність вимогам законодавства. Компанія також проводить регулярні екологічні аудити для підтвердження відповідності.
Залучення до екологічних ініціатив	4	Компанія активно бере участь у різних екологічних ініціативах і програмах сталого розвитку, підтримуючи проекти з відновлення довкілля та зменшення вуглецевого сліду.

Проведена вище оцінка показує, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» робить кроки для зменшення екологічного впливу своїх операцій з будівельними матеріалами. Компанія дотримується екологічних стандартів, впроваджує практики переробки та утилізації відходів, але ще є можливості для більшого використання екологічно чистих матеріалів і зменшення рівня викидів.

Здійснивши аналіз операцій з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд» ми зауважили, що значне зниження обсягів будівельних матеріалів у період 2021–2023 років вказує на зміни у виробничих процесах, особливо помітно це в цементних матеріалах, металевих конструкціях та інших ключових категоріях, де спостерігається значне зниження обсягів. Такі зміни стали результатом оптимізації запасів, змін у будівельних проектах та переходу на інші матеріали, що свідчить про перегляд стратегій закупівлі та використання матеріалів для підвищення ефективності.

Оцінка взаємовідносин з постачальниками будівельних матеріалів продемонструвала, що компанія має різноманітний портфель постачальників, але існують певні відмінності в їхньому рівні якості, своєчасності поставок і гнучкості. Такі відмінності впливають на загальну ефективність операцій з будівельними матеріалами. Аналіз допоміг визначити постачальників, з якими можна покращити відносини або переглянути умови закупівлі. Оцінка впливу операцій з будівельними матеріалами на екологію показала, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» робить певні кроки для зменшення екологічного впливу, дотримується екологічних стандартів та впроваджує практики переробки й утилізації відходів. Однак ще є можливості для підвищення використання екологічно чистих матеріалів і зменшення рівня викидів - це підкреслює необхідність подальшого вдосконалення екологічної стратегії компанії та посилення екологічної відповідальності.

Висновки до 3 розділу

У цьому розділі ми розглянули основні аналітичні показники діяльності ПрАТ ХК «Київміськбуд», оцінили інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами, а також проаналізували ці операції в контексті галузі.

Основні аналітичні показники свідчать про динаміку змін у діяльності компанії. За період 2021-2023 років спостерігалося зниження обсягів використання багатьох груп будівельних матеріалів, що може бути ознакою скорочення будівельної активності або зміни виробничих стратегій. Така динаміка підтверджується даними про зниження використання цементних, металевих і дерев'яних матеріалів, а також зменшенням витрат на будівельні матеріали у відношенні до доходів компанії.

Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд» включає використання даних балансу, звітів про фінансові результати, бухгалтерських звітів та інших внутрішніх джерел. Крім цього, використовуються методи порівняльного, горизонтального та вертикального аналізу, а також оцінка співвідношення вартості будівельних матеріалів до доходу, що забезпечує комплексний підхід до аналізу та дозволяє виявити області для покращення та оцінити ефективність операцій з будівельними матеріалами.

Проаналізувавши операції з будівельними матеріалами, було виявлено, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» має сильну базу постачальників, але існують деякі проблеми, пов'язані з якістю матеріалів, своєчасністю поставок і контролем за використанням. Аналіз впливу операцій з будівельними матеріалами на екологію показав, що компанія дотримується екологічних стандартів, але все ще є потенціал для покращення, особливо у використанні екологічно чистих матеріалів і зменшенні відходів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У роботі ми розглянули різні аспекти обліку і аналізу операцій із будівельними матеріалами, приділивши увагу їхній економічній сутності, правовій базі, а також міжнародним стандартам, що регулюють облік і аудит. Проаналізувавши економічну сутність операцій із будівельними матеріалами, ми визначили, що вони є важливим компонентом у будівельній діяльності, оскільки впливають на витрати, облік запасів та формування доходів і прибутків у будівельному секторі.

Огляд національного законодавства та спеціалізованої літератури показав, що в Україні облік і аналіз операцій із будівельними матеріалами регулюються різними законами, стандартами та нормативними актами. Одними з ключових нормативних документів, що регулюють цей процес, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національні стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які задають основні принципи обліку запасів і витрат у будівельній галузі.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародні стандарти аудиту (МСА) забезпечують широкі рамки для регулювання обліку та аудиту операцій із будівельними матеріалами. МСФЗ 15, 16, МСБО 2 і МСБО 36 визначають принципи обліку запасів, основних засобів, доходів та знецінення активів. Міжнародні стандарти аудиту, як-от МСА 200, 315, 330, 500, 700, визначають правила та процедури проведення аудиту, оцінки ризиків та формування висновків.

Під час аналізу динаміки розвитку будівельної галузі та визначення місця ПрАТ ХК «Київміськбуд» ми виявили, що ця компанія займає значущу позицію в галузі, завдяки своєму досвіду та масштабам діяльності. Аналіз динаміки розвитку будівельного сектора показав, що ця галузь демонструє позитивні тенденції, зростання попиту та значні перспективи, що говорить про стабільність та перспективність компанії.

Під час дослідження ми провели всебічний аналіз економічно-організаційної структури ПрАТ ХК «Київміськбуд» і докладно описали процеси організації бухгалтерського обліку на цьому підприємстві. Аналіз включав вивчення різних підрозділів компанії, їхніх функцій і взаємодії в контексті загальної бізнес-стратегії. Крім того, ми розглянули методичні підходи до ведення бухгалтерського обліку операцій з будівельними матеріалами, підкресливши особливості автоматизації облікових процесів і використання спеціалізованого програмного забезпечення для бухгалтерії.

Особливу увагу ми приділили оподаткуванню операцій з будівельними матеріалами. Було розглянуто основні аспекти оподаткування, такі як податок на додану вартість (ПДВ) і податок на прибуток, а також їхній вплив на діяльність компанії. Крім того, було проаналізовано нові вимоги законодавства та особливості, пов'язані з довгостроковими будівельними контрактами, що стосуються оподаткування, що дуже важливо для розуміння фінансової та податкової політики компанії в контексті роботи з будівельними матеріалами.

У роботі також розглядалося, як операції з будівельними матеріалами відображаються в різних видах звітності ПрАТ ХК «Київміськбуд». Було відзначено, як ці операції впливають на фінансові результати, собівартість реалізації та звіт про рух грошових коштів. Окрему увагу приділили внутрішнім звітам, які забезпечують контроль за використанням будівельних матеріалів, наприклад, матеріальним звітам і звітам про витрати на будівельні проекти.

У ході дослідження ми обговорили ключові аналітичні показники, які характеризують діяльність ПрАТ ХК «Київміськбуд», а також оцінили інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами. Крім того, ми провели аналіз цих операцій у контексті галузі, щоб краще зрозуміти їхній вплив.

Аналіз основних аналітичних показників вказав на динаміку змін у діяльності компанії. За період 2021-2023 років спостерігалося зменшення використання різних груп будівельних матеріалів, що може вказувати на зниження будівельної активності або зміни у виробничих процесах. Дана

тенденція була підтверджена зниженням використання цементних, металевих і дерев'яних матеріалів, а також зменшенням відношення витрат на будівельні матеріали до доходів компанії.

Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу операцій з будівельними матеріалами на ПрАТ ХК «Київміськбуд» включає дані з балансу, звітів про фінансові результати, бухгалтерських документів та інших внутрішніх джерел. Також використовуються методи порівняльного, горизонтального і вертикального аналізу, а також співвідношення вартості будівельних матеріалів до доходів. Ці інструменти забезпечують комплексний підхід, що дозволяє виявити можливості для покращення та оцінити ефективність операцій з будівельними матеріалами. У результаті аналізу операцій з будівельними матеріалами ми з'ясували, що ПрАТ ХК «Київміськбуд» має надійну базу постачальників, однак існують проблеми, пов'язані з якістю матеріалів, своєчасністю поставок та контролем за використанням. Аналіз екологічного впливу операцій з будівельними матеріалами показав, що компанія дотримується екологічних стандартів, але все ще є потенціал для покращення, зокрема у використанні екологічно чистих матеріалів та зменшенні кількості відходів.

Для покращення використання будівельних матеріалів ПрАТ ХК «Київміськбуд» необхідно посилити контроль за якістю матеріалів на етапі їх прийому та використання за рахунок посилення внутрішніх процесів контролю якості та застосування сучасних методів перевірки. Варто інвестувати в автоматизацію облікових процесів, щоб забезпечити точний і своєчасний облік будівельних матеріалів.

Для покращення обліку і аналізу операцій з будівельними матеріалами рекомендуємо впроваджувати сучасні програмні рішення, які дозволяють проводити горизонтальний та вертикальний аналіз, а також співвідношення вартості будівельних матеріалів до доходів. Також варто запровадити системи звітності, які дозволяють порівнювати використання будівельних матеріалів із плановими показниками та аналізувати вплив операцій з матеріалами на екологію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5. С. 7—15

2. Боровик М. В., Балкова В. Ю. Особливості управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням діяльності підприємств будівельної галузі. *Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умо-вах інституційних перетворень глобального середовища : матеріали X міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 11 листоп, 2022 р*. Одеса, 2022. С. 10–13. URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/epf/ekonom_pidpr/naukova_diyalnist/conf_2022.pdf#page=10

3. Василишин В.Я. Будівельні матеріали – важливий складник дизайну в сучасному будівництві. *Будівництво*. Івано-Франківськ. 2020. С. 245 – 249

4. Господарський кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15

5. Гриппа Г.О. Товари будівельної групи. класифікація, асортимент, споживчі властивості. URL: http://www.tpt.puet.edu.ua/files/zb-mnpk21.pdf#page=17

6. Долбнєва Д.В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. Проблеми економіки. 2020. № 1. С. 20—26.

7. Допомога світу у відбудові України: стратегічні рішення та конкретні проєкти. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3701599-dopomoga-svitu-u-vidbudovi-ukraini-strategicni-risenna-ta-konkretni-proekti.html

8. Економічна статистика: економічна діяльність – «Будівництво». Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/bud.htm

9. Експерти оцінили загальну суму збитків українській інфраструктурі. URL: https://www.unian.ua/economics/finance/eksperti-ocinili-zagalnu-sumu-zbitkiv-ukrajinskiy-infrastrukturi-12348918.html

10. Золотова Н.М. Сучасні матеріали та технології будівництва: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2020. 135 с.

11. Кондращенко О.В., Морковська Н.Г., Шаповал С.В., Якименко О.В. Матеріалознавчі рішення при зведенні і реконструкції будівель та споруд: навч. посіб. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2019. 202 с.

12. Криворучко Г.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення бюджетування діяльності будівельних підприємств: дисертація. Харків-Київ. 2019. 332 с.

13. Латишева О.В., Сайко А.Д. Будівельна галузь України: сучасний стан та її роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2 (56). С. 66—73.

14. МСА 200 «Управління якістю аудиту фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_(Revised)_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf

15. МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2_ISA_315_(Revised_2019)_Full_Standard_and_Conforming_Amendments_(uk).pdf

16. МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики». URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/2_MCA-330.pdf

17. МСА 500 «Аудиторські докази». URL: https://proaudit.com.ua/audit/mijnarodni_standarti_auditu/ponyattya-i-vidi-auditorskix-dokaziv.html

18. МСА 700 «Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності». URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/2_MCA-700-Звіт-аудитора.pdf

19. МСБО 2 ««Запаси. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text

20. МСБО 36 «Зменшення корисності активів». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2036_ukr_2018.pdf

21. МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf

22. Нестеренко І.О. Програмна система для обліку будівельних компаній: магістерська дисертація. Київ. 2023. 128 с.

23. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

24. НП(С)БО 9 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text

25. НП(С)БО 16 «Витрати». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text

26. НП(С)БО 18 «Будівельні контракти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text

27. Осмятченко В., Пінчук К. Удосконалення бухгалтерського обліку будівельно-монтажних робіт. *Економічний аналіз*. 2020. Вип. № 1. С. 147 – 155

28. Павелко О.В. Облікове забезпечення розвитку будівельних підприємств. URL: https://www.researchgate.net/profile/Oleksandr-Melnychenko-3/publication/326158371_IMPLEMENTACIA_INNOVACIJ_OBLIKOVO-ANALITICNOGO_ZABEZPECENNA_STALOGO_ROZVITKU_SUCASNOGO_BIZNESU/links/5b3ba6f9aca27207850a58e6/IMPLEMENTACIA-INNOVACIJ-OBLIKOVO-ANALITICNOGO-ZABEZPECENNA-STALOGO-ROZVITKU-SUCASNOGO-BIZNESU.pdf#page=159

29. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни: указ Президента № 266/2022. URL: https://www.president.gov.ua/documents/2662022-42225

30. Подолянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2018, № 5. С. 88 – 101

31. Попова Г.Ю. Сучасні виклики та удосконалення бухгалтерського обліку на підприємствах будівельної галузі. *Наукові перспективи*. Вип. №12. 2023. С. 375 – 390

32. Починок Н., Лупійчук А. Облік і контроль транспортного переміщення матеріалів та працівників у смартбудівництві. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49906/1/Починок.PDF

33. ПрАТ ХК «Київміськбуд» - історія компанії. URL: https://kmb.ua/ua/about/history/

34. ПрАТ ХК «Київміськбуд» - наші нагороди. URL: https://kmb.ua/ua/about/our-awards-2/

35. Прогноз розвитку галузі будівництва у 2023 році. URL: https://ua.ifsukraine.com/prognoz-rozvitku-galuzi-budivnictva-u-2023-roci/

36. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 № 687. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

38. Про визначення сфер діяльності, в яких центральні органи виконавчої влади та Служба безпеки України здійснюють функції технічного регулювання: постанова КМУ від 16.12.2015 №1057. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2015-п#Text

39. Про затвердження Переліків національних стандартів, відповідність яким надає презумпцію відповідності виробів вимогам Технічного регламенту будівельних виробів, будівель і споруд: наказ МРГТУ від 02.07.2020 №15. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0153914-20#Text

40. Про затвердження Примірного договору підряду в капітальному будівництві: наказ МБАЖКГ від 27.10.2005 №3. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/fin17102?an=1

41. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 №23. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text

42. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015 №14. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text

43. Свічкар Н.М., Олініченко І.В. Підготовка внутрішньої інформації для аналізу та управління будівельними запасами в системі фінансового менеджменту. URL: https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/341/324

44. Сіренко Н.М. Проектне фінансування: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ. 2018. 106 с.

45. Тафаццолі М.С. Метод вимірювання ефективності використання матеріалів у будівельних проектах. URL: https://www.researchgate.net/publication/316636913_A_Method_to_Measure_Material-Use_Efficiency_in_Construction_Projects

46. Хмелюк А.В., Спекова О.Р. Методи калькулювання собівартості продукції: вітчизняна практика. URL: https://www.economy-confer.com.ua/data/downloads/file_1547381235.pdf#page=72

47. Цивільний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

48. Шанмуга Н. Н. Ефективні методи управління витратами і часом у будівельній галузі. URL: https://www.researchgate.net/publication/333234699_EFFECTIVE_COST_AND_TIME_MANAGEMENT_TECHNIQUES_IN_CONSTRUCTION_INDUSTRY

49. Що допоможе будівельній галузі пережити 2023 рік: думка фахівців. URL: https://realestate.24tv.ua/shho-dopomozhe-budivelniy-galuzi-perezhiti-2023-rik-dumka-fahivtsiv_n2239796

50. Leister F. The Difference between IFRS and HGB Financial Statements - A critical discussion about two differing accounting standards and their philosophy. URL: https://www.researchgate.net/publication/313860313_The_Difference_between_IFRS_and_HGB_Financial_Statements_-_A_critical_discussion_about_two_differing_accounting_standards_and_their_philosophy_-

51. Makhlin G. How Estimators Can Navigate Building Material Prices in a Volatile Market? URL: https://www.nichessp.com/blog/building-material-estimating-in-volatile-market#:~:text=The%20volatility%20in%20building%20material,logistical%20issues%2C%20and%20workforce%20shortages

52. Medineckiene M.S.,Turskis Z., Zavadskas E.K. Sustainable construction taking into account the building impact on the environment. URL: https://www.researchgate.net/publication/228420911_Sustainable_Construction_Taking_into_Account_the_Building_Impact_on_the_Environment

53. Mésároš P. Mandičák T. Modern Methods for Cost Management in Construction Enterprises. URL: https://www.researchgate.net/publication/281199480_Modern_Methods_for_Cost_Management_in_Construction_Enterprises